

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára, pályaud- varon és vidéken is, 3 lej	
Bukarestben	— 350
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 20 ck
Egy szám	— 120 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 108. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Tamuz 20. — 1923. július 4. Szerda

A tizenkilencedik évforduló

Irta Giszkalay János

Herzl Tivadar halálának tizenkilencedik évfordulója alkalmából közöljük Giszkalay János erős lendületű cikkét. Amit a cionista Giszkalay az aktuális kérdésekről mond, az természetesen merőben egyéni nézete, amely számos helyen heves kritikának lesz célpontja. Az Uj Kelet azonban szabad fóruma a zsidó gondolatnak, megszólaltatója minden becsületes zsidó törekvésnek. Ezek közé kell sorolnunk Giszkalay meglátásait is, amelyek az ő elvitathatatlanul becsületes, sőt fanatikus zsidó hitéből fakadnak. A szerk.

Az örök Végzet drága eszköze volt, Sors parancsának nagyságos erejű végrehajtója és egy utokzatos, öröktől fogva kiteljesülésre erőlködő Akarat gyönyörű testetöltése. Ez a titka és ez a magyarázata annak a végzetes, népsorsot pesztelő és népakaratokat hipnotizáló erőnek, mely tetteiből, meglátásaiból, lelkéből kirobant nagy eszméjéből úgy ömlik el az egész zsidó népen, mint valami természetfölötti emanáció, melyet metafizikai távlatokból örök fényforrás sugároz szerte. És jó az, hogy jaj, nagyon is vorán, férfierejének delelő pontján, magában és rüldetésében való hitének töretlenségében ropant össze ő, a legtelkesebb gép Isten kezében, akit a Végzet akarata fűtött örök időktől elhároztott jövődök kiteljesítésére. Mert így emléke olyan ragyogó tisztaságban és erejének teljességében él a zsidó nép tudatában, amilyent egyetlen nagyunk sem hagyott maga után. Mózesről, a legnagyobb prófétáról mondja a biblia, hogy halála óráján szeme nem homályosult el és ereje nem törött meg. Kitudja, talán csak vigasztos, részvétes szó ez a legnagyobb szemben, hogy így, szavakkal szépitse a nagy összeroppanást, mely a nagy prófétának tragikus nagy büne volt. Végzetet legyűrő hit szertelen erejével markolt belé népe történetébe és egy pillanattal sem kételkedett abban, hogy a rabszolganépet gigászi erejével magához fogja emelni a magasba. Ez a szertelen erejű hit volt az, amely meghasította a tenger árjait, hogy a hullámok úgy állottak két oldalt, mint a szilárd falak. De a rabszolgalelkek nem nagy hitet: apró realitásokra vágyódtak: Egyiptom dinnyéire és hagymáira. És a rabszolgaperspektívával való állandó küzködés megörölte ezt a nagy erőt és hitet. Szabadságra és az Örökké-Élő Egy vallására hogyan is taníthatta ezeket a szokott szolgákat, akik a manna ízével szájukban visszasíránkoztak, visszalázadoztak Egyiptom fejshagymái mellé.

A hosszú bolyongás és állandó csalódások ideje alatt nagy Mózes nagy hite lassanként lemorzsolódott és amikor a végzetes szikla elé ért, melyből víz kellett fakasztania, már annyira megrendült a hite a maga küldetésében, hogy nem mert szavakkal ráparancsolni a sziklára. Hitében megroggyanva, küldetésében, munkája eredményében kétkedve, kétségbeesetten csapott rá a sziklára — és ez a kétségbeesés volt az ő nagy büne. A harmadik galut harmadik Mózesét jó sorsa megóvta ettől a tragikus bűnbeeséstől: hitének és erejének teljében távozott népének éléről, szemei nem homályosultak el és ereje nem törött meg.

Pedig ki tudja: nem leselkedett-e órá is a Mózesek végzete: nagy álmokból való lassu

és keserves kiábrándulás. Annak megösmérése, hogy csak hosszú generációk pusztai bolyongása tudja azt a jövődöt megérlelni, melyet prófétalelke már kiteljesülve hordott magában. Első meghirdetésére, hatalmas ujjongó visszhang felelt a zsidó nép százazrei közül. Nem volt kétség benne: a hit ereje magával ragadta a megváltást váró tömegeket. Semmi realitás, semmi kézzel megfogható eredmény, kizáróan a hit fenséges páthosza volt az, mely végig borzongott százazrek lelkén és tenniakarásra egyesített századok óta szétszórt és megtépett tömegeket. De csak istentől hivatott lelkek tudják a hitet sorsokat kikényszerítő erőnek érezni. Prófétalelkekben a hit az, ami a realitásokat kitermeli. Rabszolgalelkeknek realitások kellene, hogy a hit megmaradhasson bennük. És megkezdődött a nagy hitnek apró realitásokra való fölváltása. A tömegeknek kézzel fogható eredmények kellettek, melybe belékapaszkodhasson, melyre rátámaszkodhasson ingadozó hitük. Ezt a nagy megingást — úgy adatott, — hogy már nem kellett néki megérni. Eltávozott közülünk erejének és erőnknek teljében és nem kellett meglátnia, hogy kishitű epigonok miként vétik össze a nagy célt az apró eszközökkel. Hosszu és keserves intervallum volt ez a cionizmus és a zsidó nép történetében: az apró realitások keresése, a kicsiny tettekben való magátkielés, — egészen a mi napjainkig. Csak a Balfuri deklaráció nagy meghirdetése és Herzl első méltó utódának a néprezwerségben: Weizmannnak lelkeket hipnotizáló ereje tudta újra lángragyujtani a paraszakba aprózódott zsidó hitet.

És még most se mindenütt. Még most is, hányan vagyunk kishitű lelkek, akik csak az eszközök megértéséig és akarásáig tudunk emelkedni, holott az eszközök csak az ut előkészítői a nagy cél felé; mely a mindent legyőző és nagy realitásokat kiérlelő hit. Bizonyára: a zsidó nemzeti gondolatnak és törekvéseknek egyik fontos eszköze, utelkészítője: a szétforgácsolt erők egyesítése. Igaz és dicséretes munkába fogott az, akiben az erdélyi zsidóság egységesítésének koncepciója megszületett és aki ezt a koncepciót realizálni akarja. De jaj, ha összevételük ezt az egyszerű eszközt magával a nagy céllal. Jaj, ha minden erőnket néhány hitközség egyesítésének akarásában tékozzoljuk el és közben megfeledezzünk a zsidó törekvések egyeteméről. Mert bizony, el tudok képzelni egyesített erdélyi zsidóságot, mely a maga egységességében is távol tartja magát az igazi zsidó ideáloktól, — de nem tudok elképzelni igazi nemzeti életet élő zsidóságot, mely ne volna mindenben egységes. Én úgy érzem, hogy az eszközök keresésében elvétettük az utat. Én úgy érzem, hogy a hit prófétái pathoszával kellene hirdetnünk a nemzeti ujjáledést, a cionizmust és a cionistává tett erdélyi zsidóság magától találna rá az egységes zsidóság gondolatára.

Sokkal is kisebbszere ez a processzus, semhogy sokáig kelljen várakozni hitek igazolására. Közelinek látom már az időt, amikor a tények kényszerűsége vissza fog téríteni mindannyiunkat, akaratan és zsidóságban erőseket, arra az utra, melyen alig néhány esztendeje, hogy elindultunk és amelyen nem lehet többé kicsiny eszközökért való birkozásban megfeledekezni a nagy célról. A töretlen hitnek

és szent igehirdetésnek utja ez. Az az ut, mely nagy Herzl lelkéből lelkezett és amelyen halott prófétánk olyan nagyon magával tudta ragadni a szétszórtak százazreit. A nagy Hit az, — a nemzeti jövőnkben és egyéni küldetésünkben való töretlen hit az, ami hiányzik belőlünk erdélyi zsidóságból és vezetőkből — azért kapkodunk apró realitások után. Pedig ne felejtjük el: Herzl nagy hite volt az, ami kiérlelte, megszülte a Szani-Remói nagy realitást és nem úgy, mint ahogy mi akarjuk: nem az apró realitások érlelik ki a nagy hitet.

Ezeket a szomorú de bizakodó meglátásokat küldöm az erdélyi zsidó népek és a nép jobbainak nagy Herzl halálának évfordulóján, az erdélyi konferencia és a cionista világkongresszus küszöbén.

Weizmann megegyezett az amerikai zsidósággal

Amerika résztvesz a zsidó világkongresszuson

(Newyork, június 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amerika cionista szervezetei most fejezték be Baltimorében huszonhatodik konferenciájukat, amelynek nagy jelentőséget az a körülmény adott, hogy dr. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet elnöke is részt vett a tanácskozásokon.

Szászötvennégy szavazattal tíz ellenében elhatározta, hogy a huszonhatodik cionista kongresszus elé a következő határozati javaslatot terjeszti:

A cionista végrehajtó-bizottság felhatalmazást nyer arra, hogy készítse elő a zsidó világkongresszus összehívását és ezzel egyidejűleg kezdje meg a Jewish Agency megalakítására is az előkészületeket. Tagjainul olyan organizációk képviselői hívassanak meg, amelyek Palesztina ujjáépítésében már vállaltak érdekltséget, vagy ilyen érdekltségre megnyerhetők.

A határozatot, amelyet az elnöklő Louis Lipszky készített elő, A. Goldberg és Morris Rothenberg is magukévá tették. Abraham S. Schomer azonban ellenjavaslatot terjesztett elő, amelyben követeli, hogy a világkongresszus egybehívásáig a Jewish Agency hatáskörével maga a cionista szervezet működjen. Ezt a javaslatot nem fogadták el.

Szavazás után dr. Weizmann emelkedett szólásra. Hosszabb beszédben kijelentette, hogy a határozat az ő felfogásával is megegyezik és Karlsbadban rajta lesz, hogy a kongresszus elfogadja. Majd így folytatta beszédét Weizmann professzor:

— Nagyon nehezen kényszeríttem be magamat ebbe az elhatározásba, de az ügy érdekében mégis változtattam eddigi állásfoglalásomon. Mert új utra kell rátérnünk. Sajnos, sem a Balfour-deklaráció, sem a san-remói határozatok, sem a Palesztina-mandátum nem tudták magukkal ragadni a zsidó tömegeket. Még egy olyan esztendő, amilyen az elmúlt év volt, gerincvázában roppanthatná meg a cionista organizációt. A Palesztina-munka fejlődése elégtelen. Fizetetlen tanítók és éhező chalucook halálos kegyelemfóféssal fenyegetik a mandátumot. Ki tudja, mi minden történhetett volna, ha a finansziális krízis még tovább tart. Arra ne számítson most senkise, hogy a zsidóság minden rétege találkozik majd a világkongresszuson. Az oroszországi zsidók nem jöhetnek el, a berlini emig-

rások pedig nem képviselik őket. Amerikában is van félmillió zsidó, aki még nincs kellően előkészítve erre a részvételre. Ami eredményt elértünk, azt a harmincezer chalucnak köszönhetjük. *Ha biztosítani tudjuk, hogy a Szentföld chalucjai esztendőnkint ötvenezerral szaporodjanak, akkor a Palesztina-ügynek minden zsidót megnyerhetünk.* A legközelebbi világtársulástust abból a Palesztinából kell összehívni, amely már zsidó lakosságának számarányával is biztosítja a tekintélyét.

Beszédének során élesen támadta Weizmann a Jewish Agency miatt báró Edmond Rotschildot, akiről kijelentette, hogy „par excellence“-cionistának tartja, jóllehet, hogy formálisan nem is az.

— A demokrácia gyakran a gyengék mentsvére. Én senkinek nem állok mögötte demokrácia tekintetében, de a hátunkat fedezni kell azokkal szemben, akik el akarnak gáncsolni bennünket. Ami a politikát illeti, kénytelen vagyok megállapítani, hogy úgy palesztinai, mint európai barátaink azonnal hábtámadnak minket, ha homoly tárgyalásokat kezdünk az arabok vezetőivel, hogy az arabkérdést megszüntessük. Pedig jól tudják ők is, hogy Palesztina szigetként terül el az arab tengerben és ha fejlődni akar, békében kell élnie a szomszédaival. Munkatársakul csak olyanokat hívhatunk meg, akik a békés összedolgozást garantálni tudják. A cionisták autoritását a Jewish Agencyben a szavazatok ötven százaléka biztosítja, de a cionista organizáció mégis kénytelen terhének egy részét áthárítani másokra és elfogadni munkaközösségre mindazokat, akik dolgozni akarnak.

Weizmann után dr. Schemarja Lewin beszélt a cionista szervezet integritásáról és kifejtette, hogy az alapelvektől való eltérés nem fogna új tömegeket belevonni a munkába. Elveink az egyetlen vagyunk, amink van. A zsidó nép képviselője nem ismerhet megalkuvást.

A konferencia ezután határozati javaslatot fogadott el, amelyben elismerését fejezi ki Herber Sámuel főkörmányzónak palesztinai politikájáért, amellyel minden vállalkozásában a zsidó nemzeti otthon szellemi és gazdasági felépítését tartotta szem előtt.

Otto Warburg professzor bejelentette, hogy kezdeményezésére az Egyesült Államokban különféle bizottságok alakultak, amelyek közre fognak működni a jeruzsálemi héber egyetem biokémiai és mikrobiológiai osztályának berendezésénél. Panaszolta, hogy Amerika nem vette ki a maga részét a Nemzeti Alap-munkában és kijelentette, hogy a jeruzsálemi héber egyetem felállításában a Keren Hajjeszodnak is segítenie kell.

A hazátlan Mózes

(Herzl emlékének szentelve)

Irta: Löwi Ferenc dr.

Ha majd egykor a kultura terén is eltűnik a gettó és a talmud-midrasi irodalom elfoglalja a világ-irodalomban az öt megillető helyet, akkor fog csak kitűnni, hogy ezeket a szellemes termékeket főleg a kedvezést nem ismerő igazságkeresésük és igazság-hirdetésük jellemzi. Más népek legendáiban azt látjuk, hogy a nemzeti hősöknek, a vallásalapítók-nak hibáit is éretnyeknek igyekeznek feltüntetni; a zsidó néplélek pedig még Mózes is kritikai szemmel nézi és róla is nyíltan megmondja véleményeit, sőt még olyan hibáira is rámutat, amit a Tóra nem említ, vagy nem mond ki világosan.

Mózes — mint tudjuk — nem jutott be Izrael országába, pedig kívánczolt oda, könyörgött is érte. De a gondviselés nem akarta és ő belenyugodott. Nem egy a későbbi korok fantáziája. Az írásmagyarázók keresik, kutatják az okát. Mert amit a Tóra erről mond, az nem elégíti ki őket. Hogy Mózes százhusz évet élt, szintén nem ok arra, hogy ne élhetett volna még egy pár évig, vagy hogy előbb ne mehetett volna be elődeinek és utódainak honába. Mert ha valaki, úgy Mózes érdemelte meg, hogy fáradságának gyümölcsét élvezze. És mégsem így történik, hanem eljut a Szentföld határáig; a hegytetőről, távolból látja is, de oda bemenni nem engedí őt Isten. Ez ok nélkül nem történhetett. Isten igazságossága nem tűr méltánytalanságot. Mózesrel szemben bizonyára még

Herzl és a nők

A tisztáknak minden tiszta — mondja egy középkori zsidó közmondás. Herzl soha a nőkkel frivol szempontok szerint nem foglalkozott. Alapos, körültekintő, szentimentalizmustól mentes életrajzi kutatói egybehangzón állítják ezt, olyanok is, akik kortársai voltak és közvetlen érintkezésben éltek vele. Az ilyenek előtt még fogyatékoságával együtt jelentkezik a lelki sokrétűsége miatt megcsodált ember és ha több ponton megsebezhetőnek ítélik Herzl Tivadar, azt még sem tudják ráfogni, hogy férfias szépségével, megejtő, kellemes modorával, kifinomodott kulturájával, edzett akaratával — megannyi nőhódításra alkalmas tulajdonság — tisztátalan viszonyok csápjaként visszavetett volna. Ennek ellenkezőjét állapították meg róla. Inkább ő lett eszköze olyan nőknek, akikben testi szépség, vagy szellem női álnoksággal párosult.

Talán első komoly esete a salzburgi színésznő volt. A huszonnégy éves bírósági adjunktus Salzburgba érkezésekor a hivatalnoki társasélet merevségeit nem sokáig bírta. Arisztokrata és arisztokratáskodó familiák finom leányai csak addig irigykedtek és kajánkodtak egymásra a fejedelmi tartású és szellemes ifjú miatt, amíg nem tudták, hogy a hébernek nemzetségből való. A „Standesgebühre“ akkoriban főlagaskodott volna az egyfajtaból való és egyazon valláshoz tartozó polgári rend gyermeke ellen is. A nemesség leányainak szíve-vére csak tragédiák árán tudott átfestődni, Herzl Tivadar pedig e tekintetben — a nők biztos ösztönével megérzik ezt — hasznavehetetlen volt. Nem törte magát a nők után, írásaiból, drámai alkotásaiból látszik, hogy nagyobb megeléseihez, benső átalakuláshoz az impulzust nem az „örök asszonyi“ adta.

A színészethez mint sorsok érzékeltetéséhez közeledett és minden alakja, amit drámáiban megrajzolt, több volt egyetlen jellemnél; valamit az egyén és sorsa örökkévalóságából is adni akart. Így nézte fiatal szemmel a drámai művészetet és úgy vélte, hogy nemcsak ő, az alkotó, hanem a színész is ilyen viszonyban van a művészethez. Még a színésznőkben is ezt vélte föltalálni és Käthe S., a salzburgi színház akkori művésznőjéhez intézett egyik levelében világosan meg is mondta:

„Azért vonzódok Önhöz, mert megéreztem, hogy túl hiuságon és a pályán való érvényesülésre igyekeztem. Ön alakításaiban a nézőt egy emelkedett, tisztult atmoszférába viszi, a hallhatatlanság kapuja elé.“

Persze csak idő dolga volt, hogy ebben

kevésbé. Istenben nem lehet hiba, tehát Mózes vétett valamit. Lehet, hogy csak valami jelentéktelen dologban, amit az Irás nem is tart szükségesnek nyíltan kiemelni, de Mózesről ez is súlyos beszámítás alá esik, mert Isten — a bölcsék magyarázata szerint — hajszányi kis hibákat is számba vesz az ő jámborainál. Bizonyos, hogy Mózes olyasmit, amit másnál bűnül lehet felróni nem követett el. De az is bizonyos, hogy mégis tett valamit, amit nem kellett volna tennie, különben nem engedte volna Isten, hogy a Szentföld határáig eljusson, távolról láthassa vágyainak végcélját, de oda be ne mehessen.

Mit vétett hát Mózes?

R. Lévi az agáda egyik nagymestere azt mondja: Mózes a pusztai vándorlás végén könyörögve kérte Istent: „hádd menjek át, kérlek, hogy lássam azt a jó országot!“ Isten pedig azt felelte rá: „elég, ne szólj hozzám többé ez ügyben!“ Mózes ekkor minden alázatossága dacára sem tudta visszatartani a következő megjegyzést: „Világnak Ura, hát József csontjai, melyeket én Egyiptomból magammal hozok, bejussanak a Szentföldre és én ne kerülhessek oda?“ Erre Isten a következő kemény ítéletet hirdette ki Mózesnek: *Aki hű volt hazájához, az honi taláiban alussza örök álmát; aki elhallgatta hazáját, az nem fog annak földében pihenni.* Józsefről rászolga korában is mindenki tudta, hogy zsidó. Az elvetemült Potifárné is azt mondta róla: „idehozott nekünk (az én uram) egy héber férfit, hogy csufot csináljon“. De maga József is világosan megmondta: „erőszakkal raboltak el engem a héberék

a hitében meginogjon, mert rájött, hogy a nő vele szemben is alakoskodott, hitvány számitással azért közeledett feléje, mert ezen a réven Herzl gazdag barátaihoz akart férközni.

Sikerült is neki a manőver. Egy fiatal zsidó nagykereskedő, aki a nyarat salzburgi kastélyában töltötte, megismerkedett Herzl utján a színésznővel és a következő héten, amikor egy drámai szerepében „tisztult atmoszférába vitte, a hallhatatlanság kapuja elé“ közönségét, a nyakán ott csillogott a zsidó nagykereskedő iránt érzett vonzalmának látható megnyilatkozása, egy gyönyörű nyakék.

Amikor ezt Herzl megtudta, nyomban szakított a nővel, szemrehányásra sem érdemlőve őt. Barátjának szólt azzal a keserű utálkozással, amivel később a gazdag és a nép iránt érzéketlen zsidókról irt (Freilich sind diese der Auswurf unseres Volkes und jeder rechte Zionist kann nur mit Ekel und Verachtung von ihnen reden.)

— Ugy vélem — mondotta barátjának — te azt hitted, mint én, hogy igaz művésznővel ismertettelek meg!

— A te dolgod megállapítani a nő művészetét, az enyém az értékelést realizálni. Ez megtörtént! Különb is — tette hozzá frivolan — a nő művésznő, igazán az!

Többé szó sem került közöttük nőkről. Herzl a színház hölgyei között azontul nem keresett lelki üdülést, noha sokat volt velük, hiszen mint drámaíró és kritikus Páris és Bécs színházaival folyton érintkezésben állott.

A mozgalomba föltétlenül be akarta kapcsolni a zsidó nőt. Számított ugyan az asszonyi makacssággal és konzervativizmussal, mégis — az kiderül a „Die Frauen und der Zionismus“ című írásából — azt hitte, hogy ha a poézis és a művészet útján propagálnák a cionizmust, könnyen meglehetne hódítani zsidó asszonyok szívét az újjáéledés számára.

Valósággal megindító a gyöngédség, amivel Herzl a zsidó proletárnő iránt viseltetik. „A Judenstaatban a hétórai munkaidőről szóló fejezetében követeli, hogy a nőket nehéz munkára semmiképpen sem szabad fogni és túlórázást tilos velük elvégeztetni. „Viselő nő egyáltalán nem dolgozik, hanem bőséggel elláttnak munkaközösség által.“ Denn wir brauchen in der Zukunft starke Geschlechter.

A cionista mozgalom hőskorában nem egyszer akadt asszony Herzl Tivadar utjába, akinek a mozgalom kifejlődésében akaratlanul is érdemei voltak. Beszélnek egy diplomatáról, aki hallani sem akart a zsidók államáról és a nemzetekbe való teljes felszívódásban látta a zsidókérdés megoldását. Ennek a feleségével több ízben volt Herzlnek alkalma beszélgetni

országából“. József nem tagadta, nem takarta, nem titkolta zsidó voltát. József megérdemli, hogy csontjai hazája földjében pihenjenek. Te azonban hallottad, hogy Jetró leányai azt mondták rólad atyjuknak: „egy egyptomi férfiu mentett meg bennünket“ és nem tiltakoztál ellene. Engedted, talán hizelgett is, hogy egyptominak tartottak; elhallgattad és egy szóval sem emlitted, hogy zsidó vagy. Te nem fogsz hazai földben pihenni. (Dev. Rabba 5. f.)

Bámulatos R. Lévi merész magyarázata, mely azonban — mint látjuk — szigoruan az Irásban gyökerezik, tehát helytálló. Bizonyos, hogy nem Mózes lekicsinyítésére törekedett, hanem annak a kimutatására, hogy a hiba, ha még oly kiváló ember követte is el, mégis hiba marad. A talmudi bölcs szavai elsősorban saját kortársait akarták zsidó önértékre és a Szent föld szeretetére buzdítani, de az idők folyamán sem vesztették el aktuálitásukat. Jisraélnek nem egy fia hasonlít ugyanis a Midjánba menekült Mózeshez, talán másban nem, de abban az egy dologban, hogy nem bánja, ha nem tartják zsidónak és azt hiszi, hogy a honpolgári hűség ellen vét, ha szent szeretettel gondol ősei országára.

Nincs kizárva, hogy R. Lévi szavai annak idején egyeseknél feltűnést, sőt rosszallást váltottak ki, de a bagyomány bölcsői megértették, méltányolták és fölvetették a legendát a midras-gyűjteménybe. Nem féltették Mózes dicsőségét, mert tudatában voltak a ténynek, hogy minél emberibben látjuk és alkotjuk meg Mózes alakját, annál inkább rászolgal az „isteni férfiu“ elnevezésre, mellyel már maga a Tóra tüntette ki őt.

Zsurok
az ered
cionista
ciai kar
He
méltóság
könyved
.....
„Sz

Eg
szakított
megrend
a kezem
betűtől
nyugozó
embervé
szédülő
át a vér
foliánsok
hajtotta
ban s an
gyöngyb
lehanyatl
kétezerév
ez, amely
egy egész

A
Még nem
az első v
van a dr
preludiu
ponáltak.
napjai ez
formában
egy hipn
dolatokat
ságbán, a
gából.

„Ez
többször
dolatok m
agyamban
ezt keres
mas szelle
Attól a p
a zsidó
szörnyü t
utolsó leh
„Irtam jár
nappal és
momból.“
dődött a z
prófétai n
kelhessen

Herz
merte a z
tatlanságát
új hullám
emberek g
a fenyeget
emberi öne
magatartás
és befelé i
Akkor még
a problémá
az emberi
És elindult
nak el meg

„A z
először a k
megoldani.
pánál és e
bennünket
egy nagys
szabadon. S
egyházba. S
galom azért
— zsidók n
pagálni a t
nappal, vas
vonulás és
az áttérés a
és meglapul
de felemelt.

Egy á
a zsidóhoz

Zsurokon, premiereken. Az ismeretségnek az lett az eredménye, hogy a hölgy férje nemcsak lelkesionista lett, hanem azzá tette a bécsi diplomáciai kar több számottevő tagját is.

Herzl szeretnie kellett a nőknek. Daliás, méltóságbeli alakja, írásai és beszéde heinei könnyedsége, egy eszme mellett való kitartása, har-

caiban megmutatózó nemes lendülete ellenállhatatlanná tették őt az asszonyok előtt.

Olyan tulajdonságok ezek, amelyeknek hatása alól a férfiak jobbjai sem vonhatják ki magukat. Valami gondviselészzerű van abban, hogy a mozgalom első katonája ilyen volt.

Mac Leon.

„Számomra megszűnt az élet és kezdetét vette a világtörténelem“

A szent örület napjából

Egy csodálatos könyvből fogok itt kizakított részeket közölni. Izgalmasabb, drámaibb, megrendítőbb könyv még soha nem fordult meg a kezembem. Az ember olvashatni kezdi s az első betűtől az utolsóig nem bír szabadulni a lenyűgöző érzéstől, hogy vérrel, párolgó friss embervérrel irták a sorokat. Aki írta, maga is szédülő fejjel érezte, hogy a toll sercegő hegyén át a vére ömlik el a kiapadhatatlan papírfoliánsokon. De nem volt visszaut, a végzet hajtotta a tollat gyors, egyre gyorsabb iramban s amikor tizennyolc kötet is megtelt apró gyöngybetűkkel, elapadt a drága vérfolyam s lehanyatlott a kéz, amely alatt életrekelt egy kétezeréves álom. Hatalmas vérátömlésztés volt ez, amelynek nyomán új lüktetésnek indult egy egész nép lassudó vérkeringése.

A csodálatos könyv: *Herzl Tivadar naplója*. Még nem jelent meg az egész, jómagam csak az első vaskos kötetet olvastam, de ebben benne van a dráma egész mozgalmassága, az észbontó preludium, amelyhez hasonlót még nem komponáltak. Az indulás, a forradalom első lázas napjai ezek, amikor a feltámadó gondolat ezer formában rohanja meg a lelket s a kéz mintegy hipnotikus álomban rójja a sorokat, a gondolatokat válogatás nélkül, megejtő összevisszaságban, ahogy a vajudó lángész kiveti magából.

„Ezekben a napokban — írja Herzl — többször aggódtam érte, hogy megőrülök. A gondolatok megrendítő iramban kergették egymást agyamban. Egy egész élet nem lesz elegendő mind ezt keresztülvinni. De amit hátrahagyok, hatalmas szellemi kincs. Kinek? Minden embernek.“ Attól a perctől kezdve, hogy kipattant agyából a zsidó megváltás szikrája, az elhivatottság szörnyű terhét érezte vállain, amely elkísérte utolsó lehelletéig. Percnyi pihenés sem volt, „Irtam járva, ülve, feküdvé, az utcán, asztalnál, nappal és éjjel, amikor a gondolat felvert álomból.“ Így született meg az eszme, így kezdődött a zsidó nép harmadik honalapítása. Egy próféta nagyság odadobta életét, hogy új életre kelhessen általa a nép.

Menekülés a kereszténységbe

Herzl Tivadar már nagyon korán felismerte a zsidóság gátló helyzetének tarthatatlanságát. Abban az időben az antiszemitizmus új hullámai borították el Középeurópát s az emberek görnyedt gerinccel igyekeztek megbújni a fenyegető viharfelhők elől. A büszke Herzl emberi önértékében bántotta a zsidóság ferde magatartása. Megoldást keresett, amely kifelé és befelé is gyökeresen elintézi a zsidókérdést. Akkor még nem a zsidóság szemszögéből nézte a problémát, hiszen oly távol volt a zsidóságtól, az emberi haladás érdekében keresett megoldást. És elindult onnan, ahonnan a legtöbbben indulnak el megkeresni a zsidókérdés nyitját.

„A zsidókérdést — olvassuk a naplóban — először a katolikus egyház segítségével akartam megoldani. Kihallgatást akartam szerezni a pápánál és ezt akartam mondani neki: Segítsen bennünket az antiszemiták ellen és én bevezetek egy nagyszabású mozgalmat, hogy a zsidóság szabadon és tisztességesen térjen át a keresztény egyházba. Szabad és tisztességes lesz ez a mozgalom azért, mert a vezetők — elsősorban én — zsidók maradnak és mint zsidók fogják propagálni a többség hitére való áttérést. Világos nappal, vasárnap déli 12 órakor, ünnepélyes felvonulás és harangzugás közepette történjék meg az áttérés a Stefanskircheben. Nem szégyenkezve és megalapulva, ahogy azt az egyesek eddig tették, de felemelt büszke fejjel.“

Egy átvillanó gondolat volt csupán. Már a következő percben nyilvánvalóvá lett, hogy

tarthatatlan. Önmagára nézve nem is tudta levonni a terv logikus következményét és akkor sem akart kikeresztelkedni, amikor a legtávolabb állott a zsidóságtól. Bizarr gondolat: az egész nép keresztvíz alá hajtja fejét és ő marad az utolsó zsidó, aki férfias tudattal viseli a sárga foltot. E tervek csak a fiatal hevülés eltörlődéseivel voltak és már rövid idő múlva kezd kibontakozni előtte a zsidóság igazi útja.

Vezér nélkül a nyár

Párisban eszmél fel népe vezetés sorsára. Látja a feltornyosuló gyűlöletet és határtalan szomorúság tölti el.

„Hosszu évek után — írja — akkor mentem először templomba a Rue de la Victoireon és az istentiszteletet megint ünnepélyesnek és megkapónak találtam. Ifjuságom emlékei ébredtek fel bennem, a Dohány-utcai zsidó templom Pesten. Megnéztem az itteni zsidókat és felismertem rajtuk a rokonnaságokat, sóhajaikból kiéreztem a rokonsorsot és az volt határozott érzésem, hogy egy nagy család gyűlt egybe a templomban.“

Röviddel később felvillan benne, miért oly szerencsétlen a zsidó nép:

„Szétszórásunk kétezer esztendeje alatt nem volt egységes politikai vezetésünk. Ezt tartom szerencsétlenségünk legfőbb okának, ez többet értett nekünk minden üldözésnél. Emiatt mentünk belsőleg tönkre és züllöttünk el. Nem volt senki sem, aki — ha monarchikus önzésből is — derék emberekké nevelt volna. Ellenkezőleg. Mindenféle rossz mesterségre kényszerítették, gettóba zártak s amikor megnyiták a gettó kapui, azt akarták, hogy egyszerre olyanok legyünk, mint a többi szabad emberek. Ha egységes politikai vezetésünk lesz, a zsidókérdés meg lesz oldva.“

— Két ut áll a zsidóság előtt, — mondotta báró Hirschnek — itt maradni, vagy kivándorolni. De mind kettőhöz szükséges, hogy a fajt előbb a helyszínen megjavítsuk. Harcképessé, erkölcsössé és munkaszeretővé kell tennünk a zsidóságot és azután ha szükséges — kivándorolni.

A szent örület

Ekkor fogant meg benne a zsidó állam gondolata. A terv felbukkanásától kezdve egészen addig, amíg készen állott a „Judenstaat“ masszív szellemalotája, Herzl a legválságosabb extázis napjait élte. Szinte percnyi szünet nélkül dolgozott agyveleje az emberteletti művön és észre sem vette, hogy elszakadt a realitások talajától, magas régiókban lebeg, ahova senki sem követi őt. Ha ma betekintünk ebbe a lázas agyvelőbe, amelynek hü fotográfija a naplójegyzetek első kötete, önkéntelesül a rajongó próféták és szentek jutnak eszünkbe, akiket kortársaik örülteknek tekintettek. Ő maga is érzi ezt. „Ezen őszinte feljegyzések után — írja — némelyek nagyzóló örültek fognak tartani. Mások azt fogják mondani, hogy üzletet, vagy reklámot akarok csinálni magamnak. De az én rokonaim, a művészek és filozófusok meg fogják érteni, milyen hamisítatlan mindez és támogatni fognak.“

Herzl az ember

Olyan volt ezekben a napokban szelleme, mint egy háborgó vulkán, amelyen pap-nap után újabb kráterek fakadnak fel és feltarthatatlanul ontják magukból az izzó anyagot. Herzl ténylegesen átélte álmanak minden részletét és magát cselekvő tényezőként állította be a zsidó állam-építés grandiózus művébe. Lelki szemei előtt már készen állott a zsidó állam, teljes, mintaszertű berendezésével és látta magát is, mint az állam fejét. Ember volt és számított az emberi nem minden gyöngéjével. Tudta a maga gyöngéit és nem leplezte őket. Az erről szóló feljegyzések örök emberi dokumentumok maradnak. Sokszor naiv elképzelések, néha egészen zsidótlan megállapítások, de mindegyiken ott érződik a nagy egyéniség el-

ragadó páthosza. Kiragadok néhány mondatot a lázas álomlátásokból, a leggroteszkebbeket, lebizarrabbakat, mert ezek visznek legközelebb a megismeréséhez. Ime néhány morzsa a hatalmas szellem szétzúrt kincseiből:

Nehéz küzdelmeink lesznek: az akadékoskodó fárásokkal, az ellenségeinkkel, főképp önmagunkkal. Az aranyberja!

Ha majd ott leszünk, az aranyberja körül táncolók fel fognak háborodni, hogy nem engedem őket a börzére. Szétkergetem őket az utcákon s a parlamentben ezt fogom mondani: „Ez jó volt a fogságban. Most a szabadság kötelességei várnak ránk. A becsületos munkások, tisztességes kereskedők, feltalálók, tudósok és művészek népe kell hogy legyünk. Régebben a börzejáték megbocsátható volt. Ma csak a lusták és a munkakerülők akarnak börzézni.“

Az összes koldusokat és házalókat magammal viszem. Akik itt maradnak, vagyis akik nem akarnak dolgozni, azokat vigye az ördög. Nagy fellélegzés és megkönnyebbülés lesz Európában, ha elviszem a zsidó szegénységet. De a zsidó pompa sem fogja terhelni többé a világot. Mert a gazdagjaink palotákat fognak odaát építeni. Csak jóval később fogják itt megérezni az utánunk maradó ürességet, de akkor már meg lesz nekünk is Palesztinában a hadseregünk és diplomáciánk. Apropos diplomaták. Ezeknek a rekrutálása lesz a legnehezebb, mert a fogságban elvesztették gerinces tartásukat és büszke modorukat.

A szadagórai csodarabbit kivinni és megtenni valami vidéki püspökökének. Általában az egész klérust meg kell nyerni.

Nem akarom, hogy Angliában „managernak“ hívjanak, ez nagyon üzletesen hangzik, ezért talán a *kancellár címet fogom felvenni, vagy valami mást.*

A hivatalokban gyakran fogok váratlan inspekciókat tartani, hogy elejét vegyem a tisztviselők hanyagságának. A hivatalos lap élére ezt nyomatom: „A hivatalnokok önkénye és visszaélése elleni panaszok zárt borítékban közvetlenül a kancellárhoz intézendők.“

Egy újságolvasó figyelje állandóan a lapok híreit, a kultúra, a technika és a tudomány fejlődéséről és tegyen nekem állandó jelentést. Mert én nem fogok újságokat olvasni.

Száz év múlva bevezetjük az általános védkötelezettséget, bár ki tudja hol fogunk, már akkor a civilizációval tartani.

Kezdetét veszi a világtörténelem

Szándékosan válogattam ki ezeket a jelentéktelen gondolatforgácsokat. Hiszen a nagy mű, a zsidó állam koncepciója már diadalmasan bevonult a világ tudatába. Ezek a kis idézetek azonban bevilágítanak a forrongó lélekbe, a műhely titkáról lebbentik fel a fátyolt és megmutatják nekünk Herzl, az embert. A szubjektív megnyilatkozások, amelyeket talán nem is szánt a nyilvánosságnak, nemhogy csökkentenék nagyságát, de fokozódó ragyogásban mutatják meg nekünk. Herzl szentül meg volt győződve, hogy magas hivatás vár rá és mihelyt fellángolt benne az igazság, ingadozás nélkül, szinte behunyt szemmel haladt a cél felé. „Egy ilyen dolgot csak szuggerálni lehet. Mihelyt kételkedem, groteszk leszek.“ Ebben volt az ő nagy ereje. A nagy hitben, amely szükségszerűleg másokat is hitre kényszerített. Amikor tervével a világ elé lépett, már tudta, hogy előbb-utóbb valóssággá érik az álom. Ekkor írta naplójába a halhatatlan sorokat: „Az hiszem, számomra megszűnt az élet és kezdetét vette a világtörténelem.“

Marton Ernő

Mezőgazdasági mintavásár. Ez év október elsejétől tizenötödikéig Crajovában az oltvídek, mezőgazdasági termékekből mintavásárt rendeznek. A mintavásár idejét azért tölték ki ilyen késő időre, nehogy a vásárokat látogató közönség megoszoljon a crajovai és a korábban megtartandó temesvári mintavásár közt. Crajovában főképpen mezőgazdasági gépek és ekék bemutatására kerül sor.

Holttá nyilvánítják az eltűnt katonákat

Októberben tárgyalja a parlament az új törvényjavaslatot (Bukarest, jul. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hivatalos helyről nyert információk szerint a parlament öszi ülészakán tárgyalás alá kerül a háboruban eltűnt katonák holtánnyilváníásáról intézkedő törvényjavaslat.

Az új törvényjavaslat igen fontos társadalmi problémát van hivatva megoldani. Az eddigi joggyakorlat szerint csak pozitív halálzási adatok beszerzése után indították meg az eltűnt katonák holtánnyilváníási eljárását. Tudvalevőleg a különböző harcsteren és hadifogságban igen sok katona halt meg, akinek haláláról az illetékes hatóságok nem vehettek hivatalos tudomást és így ezek özvegyei el voltak zárva attól a lehetőségtől, hogy újból férjhez mehessenek.

Az októberben tárgyalás alá kerülő új törvényjavaslat rendelkezései szerint a holtánnyilváníási eljárást az érdekelt kérésére az illetékes hadkiegészítő parancsnokságok indítják meg. Azon esetben, ha beigazolást nyer, hogy az eltűnt katona öt éve nem adott hírt magáról, hivatalosan holttá nyilvánítják és az özvegye új házasságot köthet.

Ha a holtánnyilváníott katona mégis hazakerülne, úgy az új törvény szerint az első házasságot hivatalból bontják fel és az asszony második kötött házassága érvényes. Nem intézkedik a törvény az első házasságból származó gyermekek sorsáról és így ezirányban még kiegészítésre szorul a javaslat.

Az új törvényjavaslat, amelyet az öszi ülészakán valószínűleg meg is szavaznak az érdekeltek körében nagy megnyugvást fog kelteni, annál is inkább, mert évek vajdó problémáját oldja meg és a háborus idők által termelt félszeg és törvénytelen kívül álló helyzetet törvényesíti.

Félmillió betörés telteleit keresik Kolozsváron

Az álsóffőr tolvajbandája kifosztott egy bukaresti kereskedőt

(Kolozsvár, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagystíli bűnügyben kezdte meg a nyomozást a kolozsvári rendőrség. Tegnap ugyanis átirat érkezett a bukaresti rendőrségtől, amelyben elrendeli Grigore Grigorescu fővárosi sóffőr körözését. Ma újabb értesítés érkezett, hogy Grigorescu nem is sóffőr, mert hamis bizonyítványokkal szegődött Alexandru Balasiu kereskedőhöz. A csatolt ügyiratokból kiténik, hogy a sóffőr széles kiterjedésű tolvajbanda irányítója s nem tartják kizártnak, hogy a Splendid-ékszeráruházbeli lopás miatt letartóztatott Vasiliu Anna szintén tagja ennek a bűnszövetkezetnek.

Még március végén történt, hogy Alexandru Balasiu előkelő bukaresti kereskedő sóffőre egy korcsmai verekedésben meghalt. A kereskedő ekkor a lapokban hirdetést tett közzé, hogy mielőbb betölttesse a megüresedett állást. Másnap egy jó megjelenésű fiatalember állított be hozzá, aki Grigore Grigorescu névre kiállított sóffőroklevelet mutatott fel és bementése szerint hosszabb ideig Bibescu hercegnél is szolgált. Erre a kereskedő azonnal alkalmazta Grigorescut ötezer lej fizetéssel. Az új sóffőr ellen Balasiunak semmi kifogása nem lehetett, mert hivatásának teljesen megfelelt.

A múlt héten szerdán Grigorescu szabadságot kért a gazdájától azon a címen, hogy Giurgiuban lakó beteg édes anyját akarja meglátogatni. Balasiu megengedte, hogy a sóffőr saját gépkocsiját használja az utra. A kereskedő azután fölment a Sfatulba, ahol kártyázni kezdett és csak késő éjjel kelt föl a zöldasztal mellől. Otthon aztán kellemetlen meglepetés fogadta. A lakás külső ajtaja zárva volt ugyan, de a belső szobákban tárva-nyitva maradt minden ajtó. A lakásban óriási rendetlenséget talált, amit olyan emberek csinálhattak, akiknek sürgős dolguk volt. Minden szekrénye fel volt törve és üresen bámult a megdöbbent kereskedőre, aki először a Wertheim-kasszához rohant. A vastag páncélszekrényen semilyen külső erőszak nem látszott, de mikor Balasiu felpattantotta a kombinációs zárat, megrémül-

ten tapasztalta, hogy negyedmilliót érő ékszerei eltűntek. Támolyogva indult a telefonhoz és értesítette a rendőrséget.

A detektívek megállapították, hogy a fosztogatásban több ember vett részt. Erre a károsult is emlékezni kezdett, hogy a sóffőrt gyakran látta gyanús alakok társaságában. Valószínűleg a cimborái voltak a betörők, miután Grigorescu előkészítette a dolgot. Ő leshette el a pénzszekrény zárának a titkát és

A duisburgi merénylet következményei

A Ruhr-vidéken utazó németek a hidak feletti kötelesek feltartani a közöket. A katonai őrszet alá helyezték a brüsszeli német követet. Baldwin azzal fenyegette meg Poincarét, hogy végeszakad a Foreign Office türelmének. A pápa akciójá lép

(Duisburg, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A höhnfeldi hid felrobbantása miatt a ruhrvidéki lakosság megfélemlítése teljes erővel folyik. Megszálló csapatok kisebb osztagokra szakadva járkálnak a kisebb városokat. Legújabbán a megszálló csapatok főparancsnoksága elrendelte, hogy villamoson vagy vasúton utazó németek, amikor a vonat vagy a villamos a hidon halad át, kezüket föltartani kötelesek. A duisburgi bombamerénylettel kapcsolatban a brüsszeli német követet a belga kormány határozata alapján katonai őrszet alá helyezték.

Egy nagyobb francia osztag megszállta a Krupp-műveket és az azoktól északra eső szén- és koksztelpeket.

A kokszt- és szénkiszlet szállítására is megtiltották a megszálló csapatok a megfelelő előkészületeket. De nemcsak az anyagi javak elhurcolása folytatódik, a tuszsedés rendszere is felújult. Most a duisburgi polgármestert hurcolták el azon a címen, hogy a legutóbbi vasúti szerencsétlenség előkészítéséről tudott.

London, július 3. Az angolok és franciák között beállott politikai ellentét miatt a lapok sűrűn támadják egymást. A párisi „Gloire” azt írja, hogy Baldwin franciagyűlölete éppen-szeggel nem szilárdítja meg az angol kormányt, amelynek nevében jogosítva érzé magát, hogy Franciaországot megintse. Ha a Foreign

Office (az angol külügyminisztérium) türelmévégeszakad, mint Baldwin mondja — írja a „Gloire” —

Franciaország türelme éppannyira végetér. A „Temps” élesen bírálja az angol „Observer” egyik cikkét, amely akadályozza a megértést. Aki az együttes győzelem épületét aláaknázza, — írja a „Temps” — legközelebb Angliát ingatja meg. Aki az „Observer” mellé áll, ellensége az angol népnek.

Róma, július 3. A pápa sajnálkozását fejezte ki a duisburgi robbanás felett. Megdöbbenésének ad kifejezést, hogy az a robbanás éppen akkor történt, amikor ő a legnagyobb energiával dolgozik a békeművön. A pápa helyteleníti, hogy vannak emberek, akik vérrel és erőszakkal akarják elérni céljaikat.

A pápa akcióbálopésének politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak. Remélik, hogy a pápának talán sikerülni fog az, ami a politikusoknak eddig nem sikerült.

Páris, július 3. Az angol kérdőívre adandó választ illetőleg a kamara többsége biztosította Poincarét, hogy háta mögé áll. Mindenki kívánja ugyan a barátságos meg egyezést Angliával, de nem olyan áron, amely egyértelmű a teljes legyőzötéssel.

Ellenforradalom tört ki Bulgáriában

Reguláris parasztszervezetek vonulnak Szófia ellen

(Konstantinápoly, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bulgáriából új forrongás hírére hozza a táviró. A város győzelmeskedő ferradalma már megülte a falu halotti torát, Sztambulinszky, a parasztszervezet vezetője halott, fegyvertársai börtönök mélyén senyvednek és várják sorsukat. Ugylátszott, a polgárok és tisztak puccszerű megmozdulása végleg eltörölte a Sztambulinszky-kormány emlékét is és mindenki behódolt az ország új urainak.

Most kiderült, hogy Bulgária sima román és olcsódesült falvai izzó krátert rejtenek maguk alatt és elég volt egy izzó zsarútkot dobni a falu népe között, hogy elemi erővel törjön ki a robbanás.

A halott Sztambulinszkynek neve még mindig misztikus erővel ragadja magával a parasztszervezeteket és az ő rezsimje utáni sóvárgás fegyvert nyom híveinek kezébe.

Két várost kerítettek hatalmukba a felkelők

A parasztszervezetek forradalma Bulgária déli részén tört ki. Huszonöt ezer felfegyverkezett parasztszervezet kerítette Cirpan és Enizgradot ahol le-mészározták a kormány exponenseit és parasztkomitétt állították a városok élére. A forradalmárok katonai alakulatokban vannak szervezve és támogatást készítenek elő Szófia ellen.

A kormány erős katonai csapatokat küldött az ellenforradalom leverésére és előreláthatólag véres összetűzésre kerül a sor a kormány és a forradalom csapatai között.

Kommunisták szították a parasztszervezeteket

Ellenőrizhetetlen hírek szerint a parasztszervezetek ellenforradalmát a kommunisták szították és támogatják. Erre mutat az a körülmény is, hogy a bolgár kormány rendelkezése Colarof kommunista képviselőt, aki most érkezett vissza Moszkvából, Goruco-Oreacovica állomáson a rendőrség letartóztatta és erős fedezet mellett Szófiába kísérték.

Colarof ellen az a vád, hogy moszkvai meg-

bizásra a parasztpárttal együtt ellenforradalmi ter- vet szőtt. Az ellenforradalom igazi célja állítólag a proletárdiktatura kikialtása volt. Colarof motorcsónakon érkezett Odesszából és Várnánál szállt partra. Megmotozásakor állítólag számos kompromittáló iratot találtak nála.

Meghívó

a kolozsvári Hizlalda R.-T.-nak Olujban a Polgári Takarékpénztár R.-T. helyiségében (Str. Memorandului 3) 1923. július 12-én, csütörtökön délután 4 órakor tartandó rendes közgyűlésére. Tárgysorozat: 1. Közgyűlés megnyitása. 2. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése Mérlegzámláról és Veszteség és Nyereségzámláról az 1922. évre és javaslat a nyereség mikénti felosztásáról. 3. Az igazgatóság és felügyelőbizottságnak az 1922. évre adandó felmentvény tárgyában határozathozatal. 4. Két igazgatósági tag és két felügyelőbizottsági tag választása. 5. Esetleges indítványok. Az alapszabályok 11. §-a értelmében csak azok a részvényesek vehetnek részt és gyakorolhatják szavazati jogukat, akik a közgyűlést megelőző napon legkésőbb 12 óráig fenti helyen a részvényeket leteszik lejárt szelvényeivel együtt.

Mérlegzámla 1922. évi december hó 31-én: Vagyon: Sertésállomány értéke 1,569.150.—, ingatlan értéke 701.333.30, berendezés értéke 50.000.—, gabonakészlet értéke 133.068.—, készpénz 1318.11, járművek, lovak értéke 29.645, adósek 485.674.23, összesen 2,970.18.864. — Teher: Tőkészámla 750.000.—, elfogadványok 1,800.000.—, hitelezők 351.397.59, nyereség 68.791.05, összesen 2,970.188 lei 64 bani.

Veszteség és Nyereség számla 1922. évi december hó 31-én: Veszteség: Költségek, fizetések, forg. adó 209.739.25, kamatok 156.034.44, berendezések avulásáért leírás 19.161.—, nyereség 68.791.05, összesen 453.725.74. — Nyereség: Sertéseken elért nyereség 453.725.74, összesen 453.725.74. Az igazgatóság.

Még fel se fűrdőli sin uti szeren az eddigi ötszörösen fájának m szerencsétl a katasztré tént és hó ennek rész távtróhuza tileanca r szakadtak a hatóság csak lehet rencsétlen halotról e sejteti, ho szer ugyan második t kezett, má tet jelent. a jelentés az új katasz számlán is második t zatoknak tiz óráig munkálato niszter sze amely m hagyja má Csak anny mentési m radó éjsza nyéről jel

Eng este tiz ó sebesültet szen ha ca beült igatoll, amik vedünk p ahol a 70 szaladt, a mekek és tonák lelt lentések u segélyakci gatók, áll szerencsét tonai amb első siets trónörökölábnéklübel tátong talást vih utközés kiterítetté jelentek r állami ké nem mert dalmukba bulatóriur a felelős a hova az elkotródot sai, a hal osolt gy Mindenki menekülh a vintilea okozónak kertülnök nagy nyil gatóságna válik, ma hogy a v vasuti sz amely a l szorítja a

Irtózatossá vált a vonatösszeütközés a regáthell Vintileanca állomáson

Vintileanca állomáson egy zsúfolt személyvonat belefutott egy veszteglő tehervonatba. A személyvonat mezdonya, szerkocsija, egy első-, másod- és egy harmadosztályú kocsi porrázúzódt. Hibás váltóállítás okozta a katasztrófát. Vintileanca állomás személyzete megszökött. Románia legnagyobb vasúti szerencsétlensége

Hetven ember meghalt, kétszáz megsebesült

(Kolozsvár, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Még fel sem száradtak a vérnyomok a félifürdői síneken, már ismét olyan borzalmas vasúti szerencsétlenségről érkezik hír, amely, csak az eddigi jelentésekből ítélve is, legalább tízezer ember meghaladja a fűrdővonal katasztrófájának méreteit. Az első táviratot a legújabb szerencsétlenségről tegnap reggel kaptuk meg, a katasztrófa azonban még hétfőn délelőtt történt és hogy eddig nem érkezett róla jelentés, ennek részben az az oka, hogy a telefon- és táviróhálózatok a szerencsétlenség színhelye, Vintileanca regáthell község és Bukarest között elszakadtak. Valószínűnek látszik azonban, hogy a hatóságok és a vasutigazgatóság, ameddig csak lehetett, el akarták titkolni a szörnyű szerencsétlenséget. Már az első távirat harminc halottról és hetven sebesültről beszél, de azt is sejteti, hogy a romok alatt körülbelül még egyszer ugyanennyi halott és sebesült lehet. A második távirat, amely tegnap kora délután érkezett, már hetven halottat és kétszáz sebesültet jelent. És van egy borzalmas mondat ebben a jelentésben is, amely lehetségessé teszi, hogy az új katasztrófának még ennél a rettenetes számnál is több halottja és sebesültje van. A második távirat ugyanis csak azoknak az áldozatoknak a számát közli, amelyeket hétfőn este tíz óráig szedtek ki a romok alól. „A mentési munkálatok még folynak. Vaitoianu belügyminiszter személyesen vezeti.” Ennél a mondatnál, amely még fokozott borzalmak lehetőségét hagyja maga után, a második távirat bezárul. Csak annyit tudhatunk meg belőle, hogy a mentési munkálatok még a hétfőről-keddre virradó éjszakán is tartottak. Ennek az eredményéről jelentés eddig nem érkezett.

Engedjük meg magunknak remélni, hogy este tíz órákor az utolsó halottat és az utolsó sebesültet hozták felszínre a romok alól. Hiszen ha csak a hetven halott és a kétszáz sebesült igaz, akkor is megáll a kezünkben a toll, amikor leírjuk és összeszorult szívvel révedünk pillanatra Vintileanca kicsi állomására, ahol a 701-es és 4103-as mozdony egymásba szaladt, ahol megint ártatlan asszonyok, gyermekek és kötelességük teljesítésére induló katonák lettek rémséges halálukat. Az első jelentések után már megindult a mentési és a segélyakció, a fővárosból orvosok, vasutigazgatók, államutkárok és miniszterek siettek a szerencsétlenség színhelyére, a bukaresti katonai ambulatóriumban, ahol a sebesülteket az első sietségben elhelyezték, megjelent Károly trónörökös is, próbálta vigasztalni a kar- és lábfelekülteket, a zúzottakat és a nyitott sebbel tátongókat, de kicsoda és milyen vigasztalást vihetett a hullaházakba, ahol az összeütközés halálárónesoltjait véresen, cafatosan kiterítették. A hullaházakban csak a rokonok jelentek meg, a felelős hivatalnokok és egyéb állami képviselők nem mentek a közelükbe, nem mertek együttlenni velük az ő örjítő fájdalomukban. A felelősség kívül maradt az ambulatóriumokon, a kórházakon, a hullaházakon, a felelősség a vintileancai erdőben bujkál, ahova az állomás egész személyzete hitványul elkötrődött, nehogy a vonat épenmaradt utasai, a halott anyák gyermekei és a szétroncsolt gyermekek anyái meglincseljék őket. Mindenki érzi azonban, hogy a felelősség nem menekülhet meg végképen a számonkérés elől, a vintileancai és a félifürdői gyilkosságok okozóinak egyszer csak egyformán elő kell kerülniök és ki kell állaniuk a felháborult nagy nyilvánosság ítélőszéke elé. A vasutigazgatóságnak, a kormánynak, sőt, ha szükségessé válik, magának a koronának kell intézkednie, hogy a vintileancai szerencsétlenség az utolsó vasúti szerencsétlenség legyen. A borzalom, amely a hetven halottról felénk irtózik, még szorítja a torkunkat, még nem ad elég erős

hangot ahhoz, hogy megmondjuk, másoda váltóállításokat tartunk elengedhetetlenül szükségesnek arra, hogy az ilyen iszonyu szerencsétlenségeknek elejét vegyük, vagy hogy azokat legalább is a legkevesebbre csökkentjük, egyet azonban már most megmondhatunk: **lelkismeretességét, szakképzettségét és jó embereket!**

A vintileancai összeütközéséről eddig a következő jelentések érkeztek:

Zsúfolva volt a vonat

Hétfőn délelőtt hét óra negyvenegy perckor a 701-es száma személyvonat Bukarestből Marasesti—Jasii—Csernovitz felé indult. A személyvonat egy mozdonyból, egy szerkocsiból és egy rögtön utána következő elsőosztályú, másodosztályú és egy egész hosszú sor harmadosztályú kocsiából állott.

A vonat mindegyik szakasza tömve volt utasokkal.

Az első- és másodosztályú vagonokban főleg katonatisztek és magasrangú állami hivatalnokok és hozzártartozók, valamint előkelő polgárok utaztak. A másodosztályban különösen nagyon sok volt a gyermek, akiket a fővárosi iskolázás után nyaralni vittek. A harmadosztályú vagonokban leginkább parasztságok ültek, akik egy-egy állomást utaztak a reggeli vásárookra.

Megtörténik a szerencsétlenség

A személyvonat délelőtt kilenc órákor Vintileanca állomáshoz közeledett. A vonatnak rövid pár percig kellett volna csak az állomáson vesztegelnie, ezért az utasok majdnem valamennyien bent ültek a kupében, zavartalanul olvastak és beszélgettek, a folyosókon csak nagyon kevesen tartózkodtak. Már látni lehetett Vintileanca első házeit. Érezni lehetett, ahogy a kerekek alatt több sín pár váltódik át, amikor

hirtelen egy borzalmas robajt lehetett hallani, a következő pillanatban a vonat megtorpant, a mozdony, a szerkocsi, az első, a másodosztályú és az egyik harmadosztályú kocsi teljesen szétzúzódt és a többi harmadosztályú kocsi is erősen megingottak.

Ezeknek az utasai leugrottak, hogy lássák mi történt. Borzalmas látvány tárult a szemük elé. A személyvonat előrése befuródott egy hosszú tehervonatnak a mozdonyába, amelyik ugyanazon a sínpáron vesztegelt, amelyen a személyvonat bejött. A két mozdonyon óriási repedések tátongtak, egész vasrészek hajlottak el a gépek testétől, a kőmények összetörték.

Szívtetős nyögések a romok alól

A legborzalmasabb azonban az volt, hogy az első- és másodosztályú kocsi utasai közül senkit nem lehetett látni,

csak a szívtetős jajkiáltásokat és nyögéseket lehetett hallani, amelyek a romok alól előtörték.

Az épen maradt utasok pár perc múlva körülállották az összezúzott kocsikat, tudták, hogy alattuk halottak és sebesültek vannak, de a borzasztó ijedtségtől majdnem egy órán keresztül senkinek nem jutott eszébe, hogy a mind tom-pában nyögő sebesültek segítségére siessen. Csak álltak a kocsi körül, a borzalmas katasztrófától szinte félig örülten és kimeredt szemmel nézték a romhalmazt.

Nincs sehol vasutas

Vintileanca állomás személyzete közül senki nem jelentkezett.

Egyetlen vasutasruhájú ember nem jött a porrázúzott kocsi közelébe.

A személyvonat és a tehervonat vasutasainak nagy része, akik a mozdonyon, a szerkocsikon és az első- és másodosztályon teljesítettek szolgálatot, a romok alatt fektődtek holtan vagy sebesülten.

Az első hírt az összeütközésről a személyvonat egyik kalauza adta le gyalogos futárral a Vintileancahoz közelfekvő egyik községbe, ahonnan telefonon Buzenba továbbították.

Bukarestbe és Ploestibe sem táviratozni, sem telefonálni nem lehetett,

mert a vezetékek el voltak szakadva. Az összekötést csak délelőtt tizenegy órára sikerült helyreállítani. Buzenból ekkorra egy segélyvonat érkezett a szerencsétlenség színhelyére. Az „Adöverul“ buzzei tudósítójának, aki ebben az órában a katasztrófa méretei iránt érdeklődött, telefonon valaki azt felelte, még nem tudnak semmit, de azt hiszik, nagyon sokan haltak meg.

A bukaresti központi vasutigazgatóság délután két óráig nem szerzett pontos értesülést a szerencsétlenségről.

Elindul a fővárosból a segélyvonat

Előzőleg azonban tizenegy órákor a fővárosból elindítottak egy külön orvosi vonatot, amely a vasúti orvosokat és két szolgálati igazgatót vitt Vintileancaba. Déli egy órákor újabb különvonat indult dr. Floru forgalmi igazgató vezetésével. Ugyanezen a vonaton számos rendőrtisztviselő utazott a helyszínre.

A mentési munkálatokról és a nyomozásról a következő jelentések érkeztek:

Kiemelik a halottakat és a sebesülteket

Délután négy óráig

több mint harminc holttestet és hetven sebesültet szedtek ki a romhalmaz alól.

A mentésnél katonaság segítkezik. A kocsi kiemelését csak ma reggel kezdek meg és azt hiszik, hogy a romok között még legalább harminc halott fekszik, kiknek legnagyobb része tiszt, katona és asszony. Tegnap este hat órákor egy segélyvonat hatvan súlyos sebesülttel elindult Bukarest felé.

Egy váltókezelő a főbűnös

A szerencsétlenség ügyében bevezetett nyomozás már is megállapította, hogy a katasztrófaiban ugyszólván az állomás egész személyzete bűnös. A katasztrófa pillanatában nem tartózkodott az állomáson sem a főnök, sem a forgalmi tisztviselő, előbbi éppen a szerencsétlenül járt személyvonattal érkezett és súlyosan megsebesült. A főbűnös Paup Jon váltókezelő, aki a személyvonatot a negyedik vágányra irányította, ahol a tehervonat állott. Az összeütközés ereje rettenetes volt, három személykocsi porrázúzódt.

Este tíz óráig 78 halott 200 sebesült

Este 10 óráig 78 halottat és 200-nál több sebesültet szedtek ki a romok közül.

A sebesülteket különvonatokon Buzenba, Ploestibe és Bukarestbe szállították. Vaitoianu belügyminiszter, aki egy másik vonattal utazott és útját nem folytathatta, személyesen vezette a mentési munkálatokat.

Vintileanca egész vasúti személyzete megszökött

Késő éjjel érkezett az északi pályaudvarra az első segélyvonat a súlyos sebesültek egy részével. A pályaudvaron borzalmas jelenetek játszódtak le a katasztrófa hírére odasereglett rokonok között. A rendet csendőrség tartotta fenn. A sebesülteket a katonai ambulanciára szállították, ahol csakhamar megjelent Károly trónörökös is, aki éppen Szinajából érkezett és megrendülve vette Franasovits államtitkárnak a szerencsétlenségről szóló jelentését. A királyt Bratianu miniszterelnök értesítette a katasztrófáról, amely Románia vasúti szerencsétlenségei közül eddig a legnagyobb.

A bűnös váltókezelő, valamint Vintileanca állomás egész személyzete eltűnt,

félve az életbenmaradt utasok dühétől, akik meg akarták őket lincselni.

A „Dimineata“ jelentése szerint a vasúti szerencsétlenségeket nyomon kísérő hiénák sem hiányoztak ezuttal sem. Az áldozatokat a hatóságok megérkezte előtt kifosztották, azonkívül számos podgyász eltűnt. A holttestek legnagyobb része borzasztóan el van csonkítva, úgyhogy lehetetlen felismerni.

A bejelentőhivatal új főnöke.

A kolozsvári rendőrségen működő központi bejelentőhivatal vezetőjét, Mihnea Pál kapitányt a rendőrségi iktató főnökévé nevezték ki. Utóda a bejelentőhivatal helyettes vezetője, Cadis János lett.

A temesvári zsidó ifjuság kiállítása

(Temesvár, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A temesvári zsidó liceum növendékei rajz- és kézmunkakiállítást rendeztek, mely értékben és jelentőségben messze túllépi a megszokott iskolai kiállításokét. A kiállítás sajátosságát nem a pár feltűnő fiatal tehetség adja meg, de a képzőművészeti művelésnek az az új szelleme, mely a rajzokat rendszerbe fogja össze.

Egy hosszú asztalon „félvi dolgozatok“ hevernek. A temesvári liceum kitűnő igazgatója Déznay Viktor dr. vezette be, hogy a diákok félvévenként saját maguk választotta témát szinte önálló irodalmi nagy tudományos alkotásra való törekvéssel dolgozzanak fel. A külsőleg is nagy gondval kiállított munkálatok közül három dolgozat kelt feltűnést. Bleier György VI. osztályos „Feltámadunk“ című munkájában megfog gondolatának szabad és naiv szépségeivel teljes futása. Ime a könyv bevezető sorai:

A tudatlanság szégyene volt ez a jelvény, amely nekünk annyi fájdalmat, annyi gúnyt okozott. Mellünkre tűzték, amely mutatta: Itt jön a hontalan, a vándor, akit ők tettek hontalanná. És mi lehajtott fejjel haladtunk a szégyen és öklük alatt... Felejtsük el a multat testvérek, felejtsük a megaláztatást, felejtsük el mindent, amit csak lehet. És tűzzük zászlónkra a sárga foltot. Fűzzük zászlónkra a kék-fehér mellé, hadd hirdesse a föld fiainak, hogy nem szégyeljük a tegnapot.

Hirdesse, hogy mellünket odatartjuk a sivitő golyók elé! Hirdesse, hogy öklünk megszűnt a mellünkön verni. — Hirdesse, hogy felébredünk, — hirdesse az életet!

De igazi értéke: az illusztrációk, melyek elképzelésében meglepő intuitív erő, a fantáziának olyan szabad kiélése nyilatkozik meg, hogy csudálkozva kell keresünk lelki gyökereit. Gettófalak felett hatalmas meztelen kar emelkedik ki; elől a tépett, hajszolt gettózsídó, lelke az arcára irottan. Másutt szívnek fantáziája lendíti az ifjú művészt, kinek elképzelése álomszerűen gazdag és szabad.

A könyv betűtése Kapees Oszkáré, kinek „Die moderne Kleinstadt“ valóban remekbe készült tanulmányával sejteti, hogy kivételes értékeket hozhat még pályafutása.

Kedves ötlet Brück Hugó Bilderbuchja. ki nagy ügyességgel vágott ki képeket és irt hozzá bájos gyermekverseket. Ezt a három munkát ragadtuk ki a sok közül, melyek képzőművészeti szempontból is igen szép értékeket nyújtanak. Nem érdektelen azonban összeállítani, mely kérdések foglalkoztatják a mai ifjúságot. Természetesen a kereskedelmi iskola tanulói főképp szakkérdésekkel foglalkoznak. Kiemeljük Schwarz Vilmos II. ker. szépen illusztrált munkáját „A reklám szerepéről a kereskedelemben.“

A társadalomtudományt Raschowszky VIII. o. t. Marx tanulmánya képviseli. Grün Izidor az „Axonometria“-ról irt értekezést, mely tanárai véleménye szerint komoly tudományos értékekkel teljes.

A leány növendékek inkább zenével foglalkoznak. Ungár Lidi Chopinról, Havas René Beethovenról, Goldstein Berta Haydnról irtak igen alapos készütséggel tanulmányt. A fiúk közül Gárdonyi István és Mozart foglalkoztatta. Igen szellemes és kedves Hammer Ilus „A jótékonyaságról“ irt tanulmánya.

A képzőművészetet egy kitűnő Munkácsi és Anselm Feuerbach tanulmány képviseli. Feltűnő, hogy csak két irodalmi tanulmány szerepel: Schlessinger Géza Hauptmann Gerhárdról irt, Krausz Erzsébet Nathan der Weise-ről.

Szomorú megállapítás, hogy Bleier rap-szódikus irásán kívül ténylegesen zsidó vonatkozású egyetlen egy van: Kohn Hugó „Die Juden der Orient“ című értekezése. Nem akar-

juk a zsidó szellemű nevelés hiányának betudni ezt, de reméljük, hogy a jövőben a liceum ifjú növendékei teljesebben kapcsolódnak be a zsidó kérdésekbe, melyek megvilágítása, feldolgozása értékes feladata a modern zsidó fiatal-ságnak.

A rajzkiállításon két tehetséges fiatalember rajzai keltenek feltűnést: Rosenthal Antal, akinek plasztika iránt van érzéke és Gonda Sándor, kinek erős forma-készsége tűnt ki.

Érdekes kísérlet Frug híres „Serleg“ versének illusztrálására kitűzött pályázat. Az első díjat Szepesi Sándor nyerte meg.

A héber motívumú díszítő rajzok egész falat foglalnak le. Egyszerű betűrajzoktól gyönyörű ornamentikájú tervezetekig azt bizonyítják, hogy a zsidó érzés és gondolat itt is megtalálja kifejezési formáját, amiért Kálmán rajztanárt, ki különben értékes festőművész is, teljes elismerés illeti meg.

Dagad a nagyváradi utalványpanama

Eddig másfélmillió lejben állapították meg a posta kárát. Freiberger Öngyilkosságát kísérelt meg. Letartóztattak két rendőrségi alkalmazottat

(Nagyvárad, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi leleplezett utalványhamisítás ügye egyre nagyobb méreteket ölt. A nyomozást Starrak rendőrkapitány, a büntügyi osztály főnöke vezeti, akinek sikerült teljes világosságot deríteni az ügyre.

Az utalványokat és bélyegzőket Káló Géza nagyváradi vasúti postatisztviselő hamisította, aki megfigyelte az egyes postahivataloknál működő tisztviselők névaláírását és addig gyakorolta, amíg összetéveszhető hűség-gel tudta utánozni.

Hamis igazolványok alapján vették fel a pénzt

Freiberger és Weinberger részben, a rendőrség egyes lelkiismeretlen tisztviselőinek hibájából, hamis igazoló iratokhoz jutottak. Ma már le is tartóztattak két rendőrségi alkalmazottat, akikről kiderült, hogy jelentéktelen összegekért hamisított igazolványokkal látták el a sibereket. A hamis igazolványokkal mindig más névre, más rendeltetési helyre irányították a pénzküldeményt.

Mindketten valóságos tiszti körutazást rendeztek. Freiberger „reszortjához“ Marosvásárhely, Szeben és Kolozsvár tartozott, Weinberger vette fel a Szatmár, Máramarosziget, Dés, Arad és Temesvárra érkezett utalványokon feltüntetett pénzüsszeget.

A postabélyegzőket Neureith Edgar budapesti ékszerész hamisította és Freiberger csempészte be az országba. A bünszövetkezet rend-

Holnap kezdődnek a kongresszusi választások

(Kolozsvár, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Karlsbadban megtartandó XIII-ik Cionista Világkongresszusra az egész ország részben egységesen július ötödike és nyolcadika között zajlanak le a választások. Erdély zsidósága öt delegátus választására jogosult s e tisztségre a következők jelöltek: Citrom Jakab, dr. Engelberg Dezső, dr. Erdélyi Emil (Marosvásárhely), dr. Fischer József, Giszkalay János (Kolozsvár), Hirsch Jakab (Nagybánya), Klein Albert (Dés), Klein Jakab (Vajdahunyad), dr. Klein Miksa, Léb Ödön (Kolozsvár), dr. Alexander Marmorek (Páris), dr. Marton Ernő, Székely Béla (Kolozsvár), Schwartz Mihály (Arad), Terner Jakab (Zilah), dr. Weissburg Chaim (Kolozsvár), Wintner Jenőné, Wolster Kálmán (Marosvásárhely). Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség hivatalos szavazólapot bocsátott ki és a szavazásnál kizárólag ez használható fel.

A szavazás községenként történik. Minden egyes község sékelbizottsághoz megküldötték a szavazólapokat, melyek vétele után megalakítandók a választási bizottságok. A községi választási bizottságok a választások megejtése után a választási jegyzőkönyvet a szavazólapokkal egyetemben be- küldik a körzeti választási bizottsághoz, amely

A leányok iparművészeti készségei feltűnően erős. Schön Kató, Polgár Aranka, Lusztig Klára, Faragó Magda, Schüller Bözsi neveit jegyeztük itt fel.

A fiúk közül Wohlberger Armin, Reiter Ferenc szerepelnek szép rajzokkal, Herskovits Sándor mértani rajzai kis iskolai remekművek. Dack Andor is meglepő precizitással rajzol.

A kézmunkakiállítás inkább praktikus-ság, tehát a jumperek jegyében áll. A díszítő kézmunkák egy szédterítőn kívül teljesen nélkülözik a zsidó vonatkozásokat, pedig éppen a héber betűrajzok mutatták, mit lehetett volna itt produkálni. Déznay Baby igen izlése- sen adjusztált maga készítette illatszereket.

A kiállítás teljességében értékes bizonyítéka a temesvári liceum sokoldalú nevelő munkájának.

kivül óvatosan dolgozott. Egy-egy hamis utalványt hat-nyolc-kilencezer lejről állítottak ki, sőt ennél kisebb címletű utalványokat is indítottak utnak, hogy ne keltsenek gyanút. A sikkasztást hónapok óta folytatják s az eddigi megállapítások szerint másfélmilliót tesz ki a posta kára, de nem lehetetlen, hogy ez az összeg még növekedni fog, mire a vizsgálat végetér.

Freiberger Öngyilkosságát kísérelt meg

Freiberger, aki egyelőre a nagyváradi rendőrség foglya, ma délután arra kérte Starrak rendőrkapitányt, hozzasson a részére egy pohár kávé. A rendőrkapitány, aki igen előzékenyen bánt a foglyokkal, eleget tett Freiberger kérésének és a kért kávé beküldötte a fogoly cellájába. Freiberger kiitta a kávé, majd a poharat összetörte és egyik üvegeseré- pel fel akarta vágni ütőereit. Öngyilkossági kísérletét azonban idejekorán észrevették és jelentéktelen sérülését dr. Bartha rendőrorvos be- kötözte.

Bolchis postaigazgató, Vineni kolozsvári postai főinspektor és Iles Jonescu kolozsvári inspektor felkeresték a rendőrségen Kalót, hogy a posta érdekében szükséges adatokra kihallgas- sák. A nyomozás szálai Kolozsvárra vezetnek és valószínűnek látszik, hogy a hamisítók össze- kötöttesben állottak a Kolozsváron nemrég le- tartóztatott Stancescu hirhedi utalványhamisi- tóval.

aztán a választási szabályzatban előirt módon továbbadja az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség köz- ponti választási bizottságának Körzeti székhelyek a következők: Kolozsvár (hozzátartoznak a kolozs- megyei községek), Nagyvárad (biharmegyei köz- ségek), Máramarosziget (máramarosi községek), Szeben (szebenmegyei községek), Temesvár (temes- torántalmegyei községek), Lugos (karassósztrény- megyei községek), Arad (aradmegyei községek), Szatmár (szatmármegyei községek), Marosvásár- hely (marostorda-, kisküküllő- és tordaaranys- megyei községek), Dés (szolnokdoboka- és beszterce- naszódmegei községek), Hátszeg (hunvadmegyei községek), Szilágysomlyó (szilágymegyei községek), Sepsiszentgyörgy (csik- és háromszékmegyei köz- ségek), Nagyenyed (alsófehér- és nagyüküllő- megyei községek), Székelyudvarhely (udvarhely- megyei községek). Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szö- vetség ezután is felhívja a sékelfizetőket, hogy a zsidó nép parlamentjébe kiküldendő delegátusok megválasztásánál teljes számban gyakorolják sza- vazati jogukat.

— Ujraépítették az elszakadt Szamos- gátat. A tavaszi árvíz idején elszakadt felső Sza- mos-gátat Kolozsvár mérnöki hivatala újraépítette. Az ideiglenes sővénygát, amelyet két három éven belül betongáttal kell pótolni, közel hatszáz ezer lejbe került.

Az Uj Kelet az napilapja Az Uj Kelet cik jelöléseve Előfizetési árak félévre 8 Felelős szerkes

De sok

De sok másképp hogyha

Nem s s könn Szdrasz napset álmojt uj élet

Jaj, de siratun éjcsaka könnyvetésül s ha nincsen Megyü

De ha be sok jobbar

— A k Bukarestből számolt a főv látogatásról, mily meleg fo ságok, mint a kintet nélkül. naklatok hang fontosságát és szükségét. Du hosszabb tár európai által tottak. A kül gyelorszag hat hadserege első

— Ma Maresan közl Kolozsmegye kezik Kolozsv tizenöt év óta együtt jön h tus is, hogy

— Kol vatalt? Első tonaság és k meg a felosz ciójára. Ebbé restbe, amely belügyminiszr latása óta Kó jánzott a lak képtelenek ha tesülünk, ho vici Valér re sának kijelen tására vonat de nem tartj fekturához r is érkezett a

— A egyik ujját, Nagyváradr kosság mia jegyző kérte lábra, mert amikor a ki bizonyítsa, a ügyesség az ságán és tov

* Beir ceumba és lyába az 19 11-én eszköz I. emelet.

Ma, július hó 4-én szerdán este fél 9 órakor a Redutban a somrák Herzl-émlékünnepe. Belépődij nincs

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Elfizetési árak: Egy hónapra 60 lel, negyedévre 170 lel, félévre 320 lel, egész évre 620 lel.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

De sok minden másképp lenne

— Tamuz 20. —

*De sok minden másképp lenne,
másképp lenne, jobban menne,
hogyha köztünk maradsz végig.*

*Nem sirnánk most érted még itt
s könnyebb volna ott künn nekik.
Száz szemmel szőnének álmod
napselyemből: a Te álmod,
álmod gyűrnánk kőhomokból,
uj életből, és romokból.*

*Jaj, de így csak kettős jajjal
sírattunk, mert nem jössz vissza,
éjcsaka van s nem jön hajnal,
könnyünk, vérünk más föld issza,
vetésünket más aratja,
s ha nekünk is jut belőle,
nincsen annak foganatja.
Megyünk, megyünk... s nem előre.*

*De ha köztünk maradsz végig,
be sok minden szebben menne,
jobban menne, másképp lenne.*

Assér Lemil

— A külügyminiszter varsói benyomásai. Bukarestből jelentik: Duca külügyminiszter ma számolt a fővárosi sajtó képviselőinek a varsói látogatásról, előadta, hogy Románia uralkodóját mily meleg fogadtatásban részesítették, ugy a hatóságok, mint a nép, és a sajtó, pártállásra való tekintet nélkül. A különböző alkalmakkor tartott szónaklatok hangulyozták a lengyel-román szövetség fontosságát és a jelenlegi viszony fenntartásának szükségét. Duca és Seyda lengyel külügyminiszter hosszabb tárgyalásokat folytattak és az összes európai általános kérdéseknél megállapodásra jutottak. A külügyminiszter szerint egyébként Lengyelország hatalmas fejlődést mutat és különösen hadserege elsőrangú.

— Ma érkezik az új prefektus. Septimiu Muresan közigazgatási felügyelő, akit Kolozsvár és Kolozs megye új prefektusává neveztek ki, ma érkezik Kolozsvárra. Muresan erdélyi ember, de már tizenöt év óta a regáltban állami tisztviselő. Vele együtt jön haza Stefanescu, az ideiglenes prefektus is, hogy átadja utódjának hivatalát.

— Kolozsváron visszaállítják a lakáshivatalt? Elsőnek közölte az Uj Kelet, hogy a katonaság és közhivatalnokok részéről akció indult meg a feloszlott kolozsvári lakáshivatal restaurációjára. Ebben az ügyben delegáció utazott Bukarestbe, amely hosszú memorandumban rámutatott a belügyminiszter előtt, hogy a lakáshivatal feloszlása óta Kolozsváron oly hallatlan módon felburjánzott a lakásuzsora, hogy kifizetési emberek képtelenek hajlékhoz jutni. Beavatott forrásból értesülünk, hogy az intervenció sikerrel járt. Popovici Valér rendőrprefektus az Uj Kelet munkatársának kijelentette, hogy a lakáshivatal visszaállítására vonatkozó rendelkezést még nem kapta meg, de nem tartja kizártnak, hogy a vármegyei prefekturához rövidesen érkezni fog, vagy már meg is érkezett a rendelkezés.

— A hegyközülaki gyilkos levágta egyik ujját, hogy a börtönből szabaduljon. Nagyváradról jelentik: A hegyközülaki gyilkosság miatt letartóztatott Bugariu György jegyző kérte az ügyészséget, helyezze szabadlábra, mert önvédelemből használta fegyverét, amikor a kisbíró baltával rátámadt. Hogy ezt bizonyítsa, titokban levágta egyik ujját. Az ügyészség azonban átlátott a jegyző ravaszágán és további fogvatartását rendelte el.

* Beiratások a timisoarai fiú és leánylicenmba és felsőkereskedelmi iskola összes osztályaiba az 1923—24. tanévre július hó 9. 10. és 11-én eszközöltetnek az igazgatóságnál Lloyd-palota I. emelet.

— A regáli cionisták delegátusai a karlsbadi kongresszuson. Bukarestből jelentik: Tegnap ért véget Bukarestben a karlsbadi XIII. cionista világkongresszusra kiküldendő országgrési delegátusok választása. Eszerint Oromániát a kongresszuson Bernhard Adolf, Carp Horia, Jaques Kanner, J. Schäfer (Bukarest), dr. Jacob Nacht (Braila), H. M. Schein (Galac) és Schönberg Rachel asszony (Jasi) képviselik.

— Az aradi újságírókongresszus. Az erdélyi és bánági újságírók szombaton és vasárnap tartják meg ezévi kongresszusukat Aradon. Az aradi kongresszus nagy lépést fog jelenteni a kisebbségi újságírók életében, mert azon fontos kérdések kerülnek döntés elé. A kongresszus, amelyen részt vesznek a román sajtó kitűnősegei is, köztük Costa Foru és Mille Constantia, nemcsak az újságíróknak, hanem Arad közönségének is ünnepe lesz, mert a kongresszussal egybekapcsolva vasárnap délelőtt matiné lesz a kolozsvári és aradi újságírók és kolozsvári művészek részvételével, délután pedig népiünnepély.

— Megölte a villamosfűrészt. Kedden reggel a Calea Victoriei 94. számú ház előtt halálos kimeneteli szerencsétlenség történt. Déh Lajos tizennyolc éves géplakatos, aki dr. Mezei Gyula alkalmazottja volt, be akarta kapcsolni a villamosfűrészt kábeljét a fűvezetékbe. A kábel gumiszigetelője azonban kopott volt és alig fogta meg, hangos kiáltással zuhant el és mire a munkások segítségére siettek, már halott volt. A rendőrség részéről Chifor János büntügyi kapitány és Hosszu József dr. tisztiorvos szállítottak ki a helyszínre, velük mentek Ostrogovici és Dancanici mérnökök mint szakértők. A bizottság megállapította, hogy Déh Lajos halálát vétkes gondatlanság okozta.

— Aki szerencsésen leestél a hatodik emeletről. Párisból írják: Maurice Párad bankhivatalnok Geoffroy-Langevin-utcai lakásának hatodik emeletén levő lakása ablakából kizuhant a ház udvarára. A szédületes magasságból alazuhanó ember az udvaron levő kátránypapírral fedett hatalmas tyukstercetre esett, melynek tetejét és több emeletét átszakította, térdén és fején szenvedett pár jelentéktelen sérülés árán megmenekült a biztos haláltól. Érdekes, hogy a szerencsés ember felesége, mikor férjét az ablakon kiesni látta, a kétségbeeséstől félrelátlan kirohant a lakásból s lesietett a lépcsőn, hol színtében elesett s annyira összetörte magát, hogy a lépcsőn felfelé igyekvő férjnek kórházba kellett szállítani.

— Mosakszanak a félixfürdői karambol okozói. Nagyváradról jelentik: A félixfürdői karambol ügyében a vizsgálóbíró ma tovább folytatta a letartóztatott vádlottak kihallgatását. Pop Péter nyárlói forgalmi tiszt a kihallgatás során azzal védekezett, szóbeli utasítást adott a tehervonat vezetőjének, hogy Kardón álljon meg. A menetlevélben azonban ezt nem jelölte meg. Porleanu János váradvelencei forgalmi tiszt állítása szerint megadta Nyárlóról a tehervonat indításának engedélyét, de csak Karlóig és nem Félixfürdőig. Selegeán kardói pályáról állítólag hallotta telefonon Nyárló és Váradvelence közötti megállapodást, tilosra is állította jelzőjét, a tehervonat azonban ennek dacára sem állott meg. Tekintettel arra, hogy a félixfürdői állomással való telefonja elromlott, Félixfürdőt nem tudta értesíteni. A kihallgatások után a vizsgálóbíró mindháromukra nézve kihirdette a további fogvatartásukat elrendelő végzést, amiben az érdekeltak megnyugodtak.

— A szesziparosok gyűlése. Aradról jelentik: A Román Szeszértékesítő Részvénytársaság végrehajtó bizottsága f. hó 28., 29. és 30-án tartotta folytatódó ülését Aradon, melyen részt vettek Szana Zsigmond elnökle alatt az ipariak részéről báró Neumann Károly, Farkas Herman (Szászrégen), dr. Czell Vilmos és Czell Konrad (Brassó), a Hirsch Ódön-gyár képviselőjében dr. Wertheim Mór, Erdős Zsigmond, Kálmán Arthur, dr. Löble László (Nagyvárad), a mezőgazdák képviselőjében pedig Tischler Mór elnök, dr. Semlyén Hugó, Wertheimer Miksa (Cluj), dr. Kupferstich Armin (Sepsiszentgyörgy), Sólyom Ferenc (Kézdivásárhely), Mendel Jakab (Balázsfalva) és dr. Kiss Mór szövetségi igazgató. Az ülés letárgyalta az egyezmény összes feltételeit és megállapította jövőbeni programját, elintézte a személyi kérdéseket. A tárgyalások megegyezésre vezettek; az egyezményi szerződést aláírták.

— A kolozsvári zsidó cserkészleányok Herzi-ünnepe. A Tarbat somrá-csapatok (zsidó cserkészleányok) június 4-én, szerdán este félkilenc órakor a Redut helyiségében nagyszabású Herzi-ünnepeket rendeznek, melyre az összes érdeklődőket ezaton is meghívják. Az ünnepély programja a következő: 1. A somrák énekkara: Hatikva. 2. Mózes József: Prolog. 3. Énekkar: El Malé Rachimim. 4. Nossin Bózi: Herzi zsidó állama. 5. Strauser Jolán: Ohajucok, egyfelvétel, előadják a somrák. 6. Giszkalay János: Herzi költemény, előadja Braun Teréz. 7. Énekkar: Al Har gavoha. 8. Janovitz Irén: Alt-Neuland. 9. Daszkel Sándor: Zsidó szülő, kíséri az énekkar. 10. Gidáli Kálmán: Hegedűszó, zongorán kíséri Antal István. 11. Gyászinduló, éneklő Eckstein Béla az énekkar kíséretével.

— Lezuhant Casal, a legjobb francia repülő. Párisból jelentik: Borzalmas repülőgép-szerencsétlenség történt pénteken Daméroucourt felett. Lezuhant egy repülőgép, amely maga alá temette a francia pilótakar egyik legtehetségesebb tagját, Casalt. Korán reggel indult el Casal Villaconblayból négymetoros gépén. Négy utast hozott magával, köztük Blériot fiát, aki a Berek sur Mer-i repülőversenyre utazott. Ezenkívül vele volt Boulet mechanikus. Amikor Daméroucourt felé értek, a gép hirtelen jobboldalra dőlt. Casal gyorsan helyre akarta állítani az egyensúlyt, azonban a kábel, amely erre a célra szolgált, felmondta a szolgálatot és nem mozdult. A gép zuhanni kezdett. Casal látta a vészedelemet és nem vesztve el hidegvérét, odakiáltott Bouletnak: „Hamar... hátra!” Pillanat alatt mindketten a gép tetején voltak. Igyekeztek a szárnyak végére kerülni, hogy még mielőtt földet érnek, leengorhasanak. Ezalatt azonban a gép már közel jutott a földhöz és megakadt egy fában, amely az egyik szárnyat keresztülszakította. Óriási robaj, a gép lezuhant. Casalt a vasroncsok teljesen maguk alá temették. Bouletnak a mellkasa került a motor alá. A detonációra Daméroucourt lakossága a szerencsétlenség színhelyére sietett. Casal ekkor már halott volt. Boulet még élt. A halott pilótát be szállították a község kápolnájába, a mechanikust kórházba vitték. A szerencsétlenség híre pár óra alatt az egész országban elterjedt. Casal halálát mindenütt mély megdöbbenéssel fogadták. Boulet állapota válságos.

— Lanyha a külföldi csomagpostaforgalom. Junius tizenötödikén Románia fölvetta a csomagforgalmat a világ összes postáival. Munkatársunk érdeklődésére a kolozsvári postaigazgatósnál azt az információt adták, hogy Romániából alig küldenek csomagot külföldre. Az előírás szerint ugyanis a külföldre szóló postacsomagokat vászonburkolatban kell földadni, ami a magas tarifa mellett annyira megdrágítja a csomagban küldött árut, hogy rendeltetési helyén is olcsóbban lehet beszerezni.

— A Kovács-testvérek ekrazitós merényletre készültek a román király ellen. Bukarestből jelentik: A Kovács-testvérek büntügyében az ügyészség tizenhét ember letartóztatását rendelkezte el. A vádindítvány csalással, az állami és társadalmi rend felforgatásának kísérletével vádolja a letartóztatottakat, akikről bebizonyosodott, hogy a nekik nem tetsző politikuskokat el akarták tenni láb alól, ki akarták kiáltani a katonai diktatúrát, a Dohány-utcai zsinagógát fel akarták robbantani, a román királyt kőgíranátokkal el akarták pusztítani. A Kovács-testvérek bűnperének tárgyalása elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

* Ujabb rekord. A Diana sósberszező elért a jóság és népszerűség rekordját.

— Kilencmillió lej pénzbüntetést róttak a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjára. Bukarestből jelentik: A semmitörző elutasította a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának egy ismeretes kilencmillió perben beadott felebbezését. Kötelezte a bankot a korona-csempészés miatt rárótt kilencmillió negyvenháromezer lej pénzbírságnak nyolc napon belül az állam-pénztárhoz való befizetésére.

* „Olla“ gummi használata feltétlen biztonságot nyújt.

* A hölgyek jetszava: Brázy Najád arkrámet és poudert használjunk, mert ez a legjobb és mindenütt kapható.

KÖZGAZDASÁG

A vasuti szállítások új nemzetközi határozatai

(Kolozsvár, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nyár elején, mint ismeretes, Bernben nemzetközi konferencia foglalkozott olyan vasuti megállapodás kidolgozásával, amely kiterjed az áru-, podgyász- és személyszállítás nemzetközi forgalmára. Angolország kivételével Európa összes államai képviseltették magukat ezen a konferencián, amelyen Romániát Cesar Merexa mérnök, a kereskedelemügyi minisztérium egyik igazgatója, dr. Bogdán tanár és Chiricescu, a CFR. jogi osztályának aligazgatója képviselték. Minthogy a világháború alatt az 1890. évi nemzetközi vasuti konferencia határozatai fel voltak függesztve, az új határozatok már a változott körülményekhez igazodnak. A konvenciókat, amelyeket a parlamentnek törvény útján ratifikálni kell, a következők:

Az árukonvenció főbb rendelkezései:

a) A konvencióhoz a kontinensen kívüli országok is csatlakoznak, továbbá oly automobil- és gőzhajóvállalatok, amelyek a vasuti szállítás folytatásaként bonyolítják le a szállítást. Az utóbbi vállalatoknál az illető állam javadalmazása szükséges.

b) A szerződő vasutvállalatok nagyrészen elvesztett árúért teljes kártérítést tartoznak fizetni, amelynek maximuma 10 francia frankban állapították meg 1 bruttó kilogram után. Deklarált árúbiztosításnál az illető deklarált összeg képezi a kártérítés maximumát.

c) A kalkulációk bázisa a francia aranyfrank az összes államok számára.

d) Megrongált áruk után a vasut meg-

A kolozsvári iparkamara szemleutja.

Megirtuk, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara időnkint szemleuttra indul a körzetéhez tartozó nagyobb városokba, ahol a kereskedelem és ipar helyzetét megvizsgálják és a sérélemek dolgában intézkednek. Első stáció e szemleutnak Torda, Topánfalva, Abrudbánya, Gyulaférvár, Balászfalva, Dicsőszentmárton, Marosludas és Marosújvár lesz. A bizottságot Negrutiu elnök vezeti.

Meghosszabbították a cégek bejegyzésének határidejét. A kolozsvári törvényszék július elsejéig határidőt szabott ki a kereskedelmi és ipari cégeknek, hogy magukat bejegyeztessék. A felhívásnak azonban igen kevesen tettek eleget, úgyhogy a határidőt most július 15-éig meghosszabbították.

Nyersbőrt csak óvadék ellenében lehet kivinni. A kolozsvári mézárások ipartestületéhez kedden délben sürgöny érkezett Bukarestből, amely jelzi, hogy nyersbőrt csakis óvadék ellenében lehet kivinni. Az óvadék arra szolgál, hogy a kivitt nyersáru helyébe feldolgozott árut hoznak vissza az országba. Eddig Nagyvárad két exportorje kapott tizenegyezerhatszáz szopóborjubőr kivételére engedélyt. Egy másik kereskedő ötezerkétszáz kecske- és gödölyebőrt vihett ki és nyolcezerhatszáz bárány- és vadbőrt. Ez az intézkedés, noha költséges és körülményes, mégis reményt ad arra, hogy a körülbelül tíz-tizenkétfélmillió értékű báránybőr, amelyet az országban lehetetlen értékesíteni, ki fog kerülni külföldre. Ebben az ügyben különben a mézárások megbízásából Kirkósa és Winkler Mózes kolozsvári mézárasmesterek Bukarestben tárgyalnak az illetékes hatóságokkal.

Ujjászervezik a pénzügyminisztériumot. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium egyes osztályait átszervezik. Az átszervezési intézőbizottságot már kinevezték és megalakították az egyes albizottságokat. Az átszervezést a számvetőségi osztálynál fogják elsősorban keresztülvinni; célja az ügyvitel lebonnyolításának egyszerűsítése és modernizálása, aminek a közönség fogja elsősorban hasznát látni.

Meghosszabbították a védjegyek kicserélését. A régi magyar védjegyek és címkek kicserélésének határideje mostanában járt le. A kereskedelemügyi miniszter egyik újabb leiratában értesítette a kereskedelmi és iparkamarákat, hogy a kicserélés határidejét október elsejéig meghosszabbítja.

felelő kártérítést tartozik fizetni, melyek maximuma az elvesztett árúk után járó kártérítési összeget nem haladhatja meg.

A kártérítés iránti kérések közvetlenül a rendeltetési állomás vasutigazgatóságához címzendők az esetben is, ha az áru nem ért oda. Ha egy utas tiltott árúkat szállít csomagjában, szállítási kihágásért büntetettik. Ha egy nemzetközi jeggyel utazó utas podgyászát egy belföldi állomásra adja fel, a podgyász a belföldi szabályzat alapján kezelik.

e) A konvenció egyelőre öt évre kötik meg.

f) A konvenció hivatalosan francia, német és olasz nyelven szerkesztetik meg.

Mintán a valuták hullámzása az egyes államokat, melyek a konvenciót aláírták, esetleges károsodásoknak tenné ki, vagy megengedhetetlen nyereségekkel járna számukra, a konferencia az egyezménybe néhány új határozatot is bevett, melynek alapján az illető kormány előleges hozzájárulásával a konvenció egyes szakaszait ideiglenesen hatályon kívül lehet helyezni és azok helyett a belföldi szabályzatot lehet alkalmazni. Ezek a határozatok a következők:

1. Külföldre szóló továbbításokat csak annak az országnak a határáig lehet fizetni, amelyben a feladás történt.

2. Külföldről jövő szállításokat nem lehet semmiféle illetékekkel megterhelni.

3. A tranzitforgalomban az érdekeltek meg-egyezése alapján fizetendők az illetékek.

Románia összes gazdasági szervezetei az UGIR-ban egyesülnek. Bukarestből jelentik: Julius ötödikén az UGIR nagyfontosságú gyűlést tart. Ezen a tanácskozáson fog eldőlni a romániai gazdasági szervezetek tömörülése az UGIR-ban. Kolozsvárról dr. Farkas Mózes, Deelia, Hexner Béla és dr. Böszörményi Iognak megjelenni. Az erdélyi érdekeltségek mindenképpen azon lesznek, hogy az ország gazdasági fejlődése és konszolidációja érdekében Erdély is résztvegyen ebben a munkában, hogy ezzel is a tömörülés és egység minél teljesebb legyen.

Svájci érdekeltségek átveszik a magyar szalámigyárakat. Budapestről jelentik: A Magyar Szalámigyár összes vállalatainak részvényeit egy svájci konzorcium fogja átvenni. Ezáltal a szalámipar részvények svájci frankértékekben stabilizálódnának. A svájciak a jövő héten már fel is jönnek Budapestre. Egyébként — amint hírlik — a szalámigyár részvényeit igen olcsó részvényekkel akarja kompenzálni, miután 47 vagon szalámiján tetemes haszonnal adott tul és külföldi érdekeltségei is mind jól fejlődnek.

Nagyarányu selyemcsempészet a határon. A „Közgazdaság” legújabb száma írja: A kormány a romániai selyemgyártás védelmére a külföldről import útján az országba bejövő selyemárúkat, így a selyemzalagra is, oly horribilis vámkulcsot alkalmaz, hogy ezáltal lehetetlenné teszi a belföldi kereskedők részére a külföldi selyemárúk elárúsítását. A kormány intenciója megbecsülésre méltó, mert Erdélyben és a Bánátban néhány nem régen alakult selyemzalaggyár van, melyek a külföldi árúnak, minőségben teljesen megfelelő és mégis jóval olcsóbb selyemárúkat gyártanak, ami természetesen is, mert a belföldön készült selyemcikkeket nem sújtja a horribilis, az ötven-százalékos tiszta selymet tartalmazó árúknál kilogramonként nyolcezer lejes vámtétel. Ennek ellenére az erdélyi és bánáti piac el van árasztva külföldi, részben Ausztriából, részben Magyarországból származó selyemzalagcikkkel, melyek csakis rendszeres csempészes útján jöhetnek be az országba. A vámhivatalok statisztikai kimutatása alapján ez évben ötkilogramnyi rendszeresen elvámolt selyemáru sem jött be az országba. Ennek ellenére az erdélyi kereskedőkhez olyan ajánlatok jönnek, melyek a selyemzalagokat olcsóbb áron kínálják megvételre, mint amilyen összeget egyedül a vámilleték tesz ki. Nyilvánvaló tehát, hogy a határokon rendszeres selyemcsempészet folyik, mert

legális uton bejött selyemárut ilyen abszurd olcsó áron árúsítani lehetetlen. A vámhatóságoknak tehát fokozott őberséggel kell a csempészetet lehetetlenné tenni, nemcsak az állam károsodásának meggátálása végett, hanem azért is, mert a fiatal és a kezdet nehézségeivel küzdő romániai selyemgyártást ekként közvetlen veszély fenyegeti.

Csehszlovákiában megszüntették a szesz kiviteli illetékét. Prágából jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium közlése szerint június 15-től kezdve megszüntették a szesz kiviteli illetékét.

A mai valutapiac

Emelkednek a nyugati devizák. Esik a svájci frank. Nagy értékemelkedések a zürichi tőzsdén

(Kolozsvár, július 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej Párisban ma is változatlanul 850. Ez azonban csak látszólagos stabilitás, mert a francia frank állandóan esik Zürichben. A mai zürichi nyitásnál már 33-80-nal jegyezték.

A francia frank a lej közvetett esését idézte elő. A külföldi devizák, különösen a dollár és a font sterling ártolyama nagy emelkedést mutatnak.

A svájci frank is elvesztette az eddigi vezető szerepét az európai pénzpiacra. Eddig értékemő volt, az összes európai értékek árfolyama Zürich után igazodott. A frank már egynehány hete állandóan esik a londoni és a newyorki tőzsdén. Zürichben a stabil külföldi értékek árfolyama állandóan emelkedik. Kérdést intéztünk a svájci frank esésének az okairól egy pénzügyi szakemberhez, aki kijelentette, a frank esésének az okát abban látja, hogy a svájci frank aranyfedezete állandóan csökken. Ma már csak 75 százalékos a svájci bankjegyek aranyfedezete. Azonkívül lényeges oka a frank esésének a svájci kereskedelmi mérleg fokozatos passzivitása.

Irányzat: A nyugati devizákban szilárdulás, márkában, magyar koronában esés.

Július 3-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

4500—5000 külföldi magyar koronát,
7500—7700 belföldi magyar koronát,
8:40—8:41 francia frankot,
2:86—2:87 svájci frankot,
0:49—0:49 1/2 dollárt,
11:10—11:11 olasz lírát,
78500—79000 német márkát,
35000—35400 osztrák koronát,
1655—1656 cseh koronát.

Valutapiac július 3-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1210, London 930, Newyork 203, Róma 890, Zürich 3540, Prága 609, Bécs 29:00, Budapest 225, Berlin 13.

Bukarest. Valuták: Márka 20—22, léva 180—190, török lira 115—120, font sterling 920—930, francia frank 1230—1240, svájci frank 35 1/2—36, lira 900—905, drachma 500—530, dinár 210—220, dollár 205—206, Napoleon 710—720, osztrák korona 31—32, magyar korona 197—200, cseh korona 600—610, lengyel marka 20—22.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 31 1/2—34, Newyork 573:00—572 1/4, London 2615—2612, Páris 3380—3400, Milano 2480—2480, Prága 1715—1717, Budapest 6:50—6:50, Belgrád 6:25—6:25, Bukarest 287—287, Varsó 45—45, Bécs 80 3/4—80 3/4, Bécs lebelyegzett 81.

Páris. Nyitás: London 7682, Newyork 1683, Berlin 10, Róma 7300, Prága 5025, Bukarest 850, Zürich 294 1/2, Bécs —, Varsó —.

Berlin. Zárlat: Róma 6980, London 730000, Newyork 160000, Páris 9525, Zürich 28150, Bécs 232, Prága 4850, Budapest 1950.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Napoleon 3315—3415, lej 42 1/2—46 1/2, fontsterling 38700—39900, marka 500—580, olasz lira 367—387, francia frank 505—525, szokol 254:00—266:00, svájci frank 1480—1540, oszt. korona 1195—1295, dinár 9250—9650, dollár 8480—8780, lengyel marka 670—750.

KERESKEDELMI HITELINTÉZET R. T.

CLUJ—KOLOZSVAR, PIATA UNIRII (VOLT PÖTÉR) 20 SZ.

elvállal
a külföld bármely piacára
kifizetéseket

napi vagy fix áron, vásárol devizát és effektív valutát a legelőnyösebb feltételek mellett

S

Megindul sportegyesületek Európa egyik leg Lajost a sorozat vezetésére megnyunk, milyen res sportéletére Sch háboru kitörése vívői domináltak a vívósport telj évbén rendezett ismét érdeklődés

A göteborg

nap ünnepélyes k a nemzetek kis meglepetése a replése és az és Finnország előre atlétikai állam

Részletes

400 m. g

2. Somfay (mag 57:5 mp. Izgalm vezet s a versen aprózott lépések így előnyét lead

800 méte

p. 57:5 mp. 2.

Fonyó (magyar)

5000 méte

08:4 mp. 2. B.

Nurmi nem ind

helyezetlen.

Távolugr

rahamjoho (svéd

Szép eredmény.

korder Haluska

Salydobá

meg, melyek sa

(magyar) kieste

A 100 m

bonyolították le

1. Közép

mp. Houben (n

2. Közép

3. Közép

A Götebo

Magdeburgban

dégszerepelt.

arányában szá

Magdeburg hol

Magyaror

5:3 arányban

Törökvé

Nagyváradról

„Törökvé” le

Egyetértés-mér

ság bajnokinak

* Srand

gyönyörű kivit

áruházában Cl

ben és felszere

Mégs

nem v

kész

öltöny

1433

KATZ

cégnél C

Szövetek

1883

Legelőcs

fest, tisz

SPORT

Megindul újból a vívósport. A Haggibbor sportegyesületnek sikerült nagy áldozatok árán Európa egyik legnevesebb vívómesterét, Schenker Lajost a sorozatosan rendezendő vívótanfolyamok vezetésére megnyernie. Nem kell külön hangsúlyoznunk, milyen rendkívüli jelentőségű tény Kolozsvár sportéletére Schenker mester leszerződötése. A háború kitörése előtt, Budapest után, Kolozsvár vívói domináltak az országban. 1914 óta azonban a vívósport teljesen szűntetelt és csupán a múlt évben rendezett vívóakadémiák révén mutatkozott ismét érdeklődés a vívósport iránt.

A götéborgi kis olimpiász első napja. Vasárnap ünnepélyes keretek között nyílt meg Götéborgban a nemzetek kis olimpiásza. Az első nap legnagyobb meglepetése a magyar atléták feltűnő gyenge szereplése és az északi államok hatalmas fejlődése. Finnország előreláthatólag hamarosan a világ első atlétikai államává fejlődik.

Részletes eredmények:
400 m. gátfutás. 1. Wilen (finn) 55.5 mp. 2. Somfay (magyar) 55.6 mp. 3. Petterson (dán) 57.5 mp. Izzalmas verseny. 200 méteren Somfay vezet s a verseny biztos nyertesének látszik, midőn apróztott lépésekkel futva rosszul veszi a gátakat s így előnyét leadva, 2 méterrel vereséget szenved.

800 méteres síkfutás. 1. Johnsohn (svéd) 1 p. 57.5 mp. 2. Paulen (holland). 3. Janson (svéd). Fonyó (magyar) helyezetlen.

5000 méteres síkfutás. 1. Wide (svéd) 15 p. 08.4 mp. 2. Backmann (svéd). 3. Rashass (finn). Nurmi nem indult e versenyen. Kulcsár (magyar) helyezetlen.

Távolugrás. Toulos (finn) 7.41 m. 2. Abrahamjoho (svéd) 7.15 3. Hoff (norvég) 7.13. Szép eredmény. Meplepetésszerűen a magyar rekerder Haluska még helyezést sem ér el.

Súlydobásban az előversenyeket tartották meg, melyek során Csejthey (magyar) és Eördégh (magyar) kiestek a további küzdelemből.

A 100 m. síkfutásnak elő- és középfutamait bonyolították le.

1. **Középfutam.** 1. Carr (Ausztrális) 10.8 mp. Houben (német) 10.9 mp.

2. **Középfutam:** 1. Gerő (magyar) 10.8 mp. 2. Imbach (Svájc) 10.9 mp.

3. **Középfutam:** 1. Broosch (holland) 11 mp.

A Götéborgba induló magyar uszócsoport Magdeburgban kétnapos versenyen sikerrel vendégszerepelt. Erős konkurenciában a helyezések arányában számított pontversenyben Budapest és Magdeburg boltversenyben elsők lettek.

Magyarország—Németország vízipólómérkőzés 5:3 arányban az előbbi javára dőlt el.

Törökvis lett a nagyváradi bajnok. Nagyváradról jelentik: Nagyvárad bajnoksapata a „Törökvis” lett, miután az emlékezetes NAC—Egyetértés-mérkőzést a kiküldött semleges bizottság bajnokinak deklarálta.

* Srandruhák, dresszek, cipők és sapkák gyönyörű kivitelben kaphatók Sugár & Co. sportruházában Cluj, Calea Victoriei 5. Tenniszcipőkben és felszerelésekben nagyválaszték.

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók
 készen olyan kitűnő

öltönyök,

felöltők,

fluruhák,

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Fötér 10. szám.

Szövetek nagy választékban.

Legolcsóbban
 fest, tisztít az

UNIO
 gőzmosógymű
 Cluj, G. Reg. Ferd. 133

1383

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szerda: A balga szűz. (A drámai társulat bucsuja szünet előtti. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 462.)

Csütörtök: A bajadér. (29-odszor. Bartkó Etel, Bányász István és Tompa Béla vendégjátékával.)

Péntek: Az új királyneje. (Operettársulat, 8-adszor. Bányász István fellépésével. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 464.)

A színházi iroda hírei

A jövő évi bérlet. Öles plakátok és a hírlapok közleményei jelzik, hogy a Magyar Színház titkári irodájában megkezdtek a jövő évről szóló bérletkötéseket. A bérletrendszer megmarad úgy, ahogy tavaly volt: A. B. és C. bérletre osztják. Az árak a tavalyihoz képest emelkedtek, de figyelembe kell venni, hogy egy év óta, a mióta az utolsó bérletkötés történt, a színház helyárai emelkedtek, viszont a bérletárak változatlanok maradtak. S minthogy a jövő idényben a helyárrak is emelkedni fognak 30 százalékkal, a bérletáraknak utól kellett érniük a tavalyi emelkedést, valamint a jövő évre megállapított emelést. Bérlet minden nap délelőtt 10 órától 1 óráig és este 6 órától 9 óráig lehet a színház titkári irodájában. Az idei bérlet helyeit július hó 8-ig tartja fenn a színház. Azontúl az új jelentkezők igényeit is ki fogja elégíteni.

Bajadér: Tompával Bartkóval és Bányászszal. A bajadér csütörtök esti előadását három vendég fellépése teszi fölülte érdekessé: A címszerepet Bartkó Etel, a temesvári szintársulat primadonnája, Radjamit Tompa Béla és Napoleont Bányász István fogják játszani. A szenzációsnak ígérkező előadást premierhelyárrakkal tartják meg.

Pályázat

A székelyhidi orth. izr. hitközség elemi iskolájánál, az új tanévkezdettel a tanítói állás betöltendő.

Pályázótól megkívánatik a vallásos életmód, a magyar és német nyelven kívül az államnyelv teljes bírása.

Fizetés megállapodás szerint, kényelmes szép lakás a megválasztottnak rendelkezésre áll.

Részletesen körülírt ajánlatok bizonyítvány-másolatokkal, kor és családi állapot megjelölésével, alulírott címre küldendők.

Székelyhid, 1923 június 31.

5823

Kun Miklós, hitk. elnök

Pályázati hirdetés.

A targon-muregi (marosvásárhelyi) izraelita hitközség iskolaszéke az újjászervezés alatt álló elemi iskolájánál betöltendő egy igazgató-tanítói és három rendes tanítói állásra ezennel pályázatot hirdet.

A pályázatban tanítóképzői oklevéllel képesített elemi iskolai zsidó tanítók (lehetőleg nőtlenek) vehetnek részt, kik román állampolgárok és szigorúan vallásos életmódot folytatnak.

Az alkalmaztatás egyelőre egy próbaévre terjed. A javadalmazás kölcsönös megegyezés alapján nyer megállapítást.

Kellően felszerelt és a targon-muregi izr. hitközség iskolaszékehez címzett pályázatok 1923 augusztus 1-ig nyújtandók be.

Targon M. Vásárhely 1923 június hó 28.

Orlik Nándor

iskolaszéki h. elnök

Róka, kelme, Szörme festés,
 vegytisztítás legszebb kivitelben
 a
KRISTÁLY
 nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Harisnya, keztyű és kötött-
 árukülönlegességek
 eredeti gyári árban

BLATT

1394
 kötött-szövött áruhaza
 Cluj-Kolozsvár, Fötér 13

Veszünk egy da-
 rab használt, de
 jókarban levő
 precíz

vaseszterga padot

1500—2000 m/m
 csucstávolságut
 Zsilvölgyi Bator-
 gyár és Fakeres-
 kedelmi R.-T.
 Petroşeni

* Bürger-gyárak Tg.-Mures vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

Piata Unirii (Fötér) 20 szám alatti 200 négyzetméter nagyságu száraz, világos

suterin helyiség
 földszinti irodahelyiséggel
 azonnal kiadó.

Értekezhetni: Kereskedelmi Hitelintézetnél az emeleten.

LIQUEURS
BOGȘȚA

yen abszurd olcsó
 atóságoknak tehát
 zsetet lehetetlené
 ásának meggátálása
 fiatal és a kezdet
 emgyártást ekként

intették a szesz
 entik: A kereske-
 rint június 15-től
 teli illetéket.

piac

szik a svájci frank-
 ürichi tőzsdén

Uj Kelet tudósít-
 változatlanul 850.
 lítás, mert a fran-
 en. A mai zürichi
 k.

ettét esését idézte
 sen a dollár és a
 elkedést mutatnak.

te az eddigi vezető
 Eddig értékmérő
 árfolyama Zürich

néhány hete állan-
 rki tőzsdén. Zü-
 árfolyama állan-

nk a svájci frank
 szakemberhez, aki

okát abban látja,
 te állandóan csök-

te a svájci bankje-
 nyeges oka a frank

mérleg fokozatos

ákban szilárdulás,
 s.

ek Kolozsvárt:
 magyar koronát,
 magyar koronát,
 nkot,
 nkot,

át,
 márkát,
 koronát.
 onát

-án:
 210, London 930,
 rích 3540, Prága

Berlin 13.
 ka 20—22, léva

0, font sterling
 0—1240, svájci

05—206, Napo-
 31—32, magyar

300—610, lengyel

Berlin 31 1/2—34,
 on 2615—2612,

30—2480, Prága
 0, Belgrád 625

rsó 45—45, Bécs
 1.

7, Newyork 1683,
 5025, Bukarest

arsó —.
 , London 730000,
 rích 28150, Bécs

0.
 t hivatalos árfo-
 lej 42 1/2—46 1/2,

a 500—580, olasz
 505—525, szokol
 480—1540, oszt.

0—9650, dollár
 0—750.

NTÉZET R.-T.
 OLT FÖTÉR) 20 SZ.

piacára

és effektív va-
 lek mellett

Az „Uj Kelet” hívei
nyomtatványszükségletüket
a
„Kadima”-nyomdában
rendeljük meg

Szigoru szombati munkaszüneti nappal

Olcsó bevásárlási forrás!! Textil, kötött és
rövidáruháza
Feuerstein J. Cluj, str. Regina
Maria 12. 1466

Könyvujdonságok I

GISZKALAY JÁNOS
**AZ UJ PRÓFÉCIÁK
KÖNYVÉBŐL**

VERSEK — ÁRA 60 LEJ

**KABBALISTÁK
ÉS CSODATEVŐK**

MISZTIKUS TÖRTÉNETEK
ÁRA 24 LEJ

MÁSODIK KIADÁS

Utazásom a szentföldön

PANETH HERMANN UTIJEGYZETEI
SAJTÓ ALÁ RENDEZTE SZABÓ IMRE
ÁRA 8 LEJ

Az Uj Kelet könyvosztálya Oluj
Strada Baron L. Pop 10

Lüszter saccó és mellények
Mosó ruhák
Tennisz nadrágok

Neumann M.

cégnél Cluj,
Piața Unirei 14. Tel. 431.

ABBAZIA
TENGERI FÜRDŐHELY

Elsőrangú szállodák, szanatóriumok és penziók
Mérsékelt árak: Napi ellátás szoba és penzió
25—45 lirig. Kötött összeköttetés. Halókosci.
Simplon. Indulás délután 5 órakor. Erkezés
Abbazia Mattulia állomás reggel fél 10 órakor.

Sporttelepek

Lovarda. Tennis pályák. Szabad tengeri fürdők
novemberig. Hajókirándulások
Velencébe, Anconába

Prospektust és felvilágosítást ad:
FORRAI MIHÁLY,
BÁNAT-IRODA, TEMESVÁR

PARISIEN ÁRUHÁZ

Julius havi árjegyzéke:

Rövidáru osztály:

1 matring fehér D. M. C.	5.—
1 karika kutyafejű cérna 400 jard.	11.—
1 gombolyag Perle	8.—
1 gombolyag iskola kötőpamut	7.—
1 matring Aida	28.—
1 gombolyag horgolócérna	11.—
1 pár női harisnya	28.—
1 pár női harisnya divatszínben	45.—
1 darab női ing	79.—
1 pár gyermekharisnya	12.—
1 darab divatöv	23.—
1 darab himzett zsebkendő	17.—
1 darab női alsósoknya	135.—
1 darab gyermekkötény	65.—
1 darab gyermek grenadinruha	110.—

Férfidivat osztály:

Férfi divating 2 gallérral I. minőségű	248.—
Férfi fehéring	195.—
Férfi apacing	248.—
Férfi alsónadrág, hosszú	110.—
Férfi zsebkendő	12.—
Férfi lágygallér	16.—
Férfi zokni	17.50
Férfi szalmakalap	190.—
Férfi posztókalap	204.—
Férfi nadrágtartó	28.—
Férfi fürdődress	90.—
Férfi fürdőnadrág	35.—
Férfi floring és nadrág	164.—
Férfi nyakkendő	12.—

Komot teniszcipők, szandálok a legolcsóbb árban kaphatók.

Üveg és porcellánosztály:

Vizespohár	3.50
„Dux” patent befőttesüvegek teljesen felszerelve	20.—
Ugorkásüveg, literenkint	3.—
Befőttesüveg, literenkint	2.—
Csésze aljjal, jóminőségű	25.—
Duplaerős tányér	20.—
Duplaerős desszert	15.—
6 személyes ebédőkészlet	1357.—
6 személyes kávékészlet	480.—
6 személyes fekete kávékészlet	168.—

Mozsó-készletek, gyorsfőzők, vasalók stb. a legolcsóbb árban kaphatók.

Gyermekjáték osztály:

Gyerekkocsik, gyerekkocsik feltűnő olcsó árban. Ugyszintén bördök és utazókocsarak.

Mindenki saját érdekében bevásárlás előtt tekintse meg áruházunk árait!!

O-R-G-A

írógép a legtekélyesebb kivitelű román, magyar és német betűrendszerezéssel jutányos árban kaphatók:

EMIL BLAGA
CLUJ

Telefon
2-14

Telefon
3-84

VADÁSZ & COMP.

vízvezeték-, csatornázás- és villamosvilágítás berendezési vállalat. Üzlet Str. Universitatii (vált Egyetem-u.) 2
Műhely: Str. Baba Novac (vált Bethlen-utca) 11. szám alatt

Villamos vasalók, főzőedények, csillárok, Tungstram-féle izzólámpák, mindennemű szerelési anyagok állandó nagy raktára.

Jégszekrények

kaphatók készen raktáron. Saját készítményem.
1296
Grünwald Jakob Cluj, Széchenyi-tér 13. sz.

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Endetall

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ,
Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Irodaberendezések

Kopenetz gépjármű asztalosműhelyében olcsón szerelhetők be

Cluj, Honvéd-utca 92

Sósav

E c e t s a v

Kénsav

börgyártáshoz szükséges vegyíttermékek, Meister Lucius és Badische anilinek nagy tételben érkeztek
Kalmár Áruforgalmi R.-T.
fűszer-, festék- és gyarmatárkereskedés engros és detailosztályába Cluj, Str. R. Maria (Deák F.-u.) 42

Írógép
és ke-
ban.
1370
Fin

Telefon 81.
Mindennemű
és szetszedet
készít és sz
Sajovics
Cluj, Strada

Réz
és g
CLUJ,

Tábla

korcs
üveg

Péte
Cluj, P. M.

Legelőny

Grün
és
Pia

T a v a s z

CO
és KO
GO

Expor

Rom
Ausz

között ha
díj

Deuts

nemz
lalata

Közpo

HÁZAK W.
pest, VII.,
Oradea Mar

utca 61. Arad
part. Szoln
Bruck, Heg

Békéscsaba,

Fuvarle
Speci

Palma
Kaucsuktalp és kaucsuksarok
tartósabb a legjobb bőrnél!

Írógépek
és kellek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok.
1370
Finkler Antal
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szetszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1381
Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernaufi (volt Kajántól-ut) 1 szám

Rézműves, rézőntő és gépjavító műhely
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

Táblaüveg, demyonok
korcsmai és mindennemű üvegárak nagyraktára
Péter és Schwarcz
Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34
1518
Legelőnyösebb beszerzési forrás

Grünwald és Steiner
Női divat különleges árak háza
Cluj, Piata Unirei 12.
Tavaszi divatujdonságok:
BOERBERRY, COOVERCOOT köpenyre és kosztümre, CSIKÓ ANYAGOK ALJAKNAK nagy választékban 1473

Exportját és importját
Románia, Magyarország, Ausztria és Németország között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak
Deutsch Testvérek
nemzetközi szállítási vállalata tudja lebonyolítani.
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.
HÁZAK Wien I, Rottenturmstrasse 27 Budapest, VII., Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3. Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Duna-part. Szolnok Madách-utca 1. Expozitorák: Bruck, Hegyeshalom, Oszon, Biharkeresztes, Békéscsaba, Curtici, Kötégán, Biharpüspöki.
Fuarlevél felülvizsgáló iroda
Speciális dunai forgalom!

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-kereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér 1352
Schönberger, Spitz & Co.

Nyugágyat búkkából kartámlákkal és lábtartóval, vászon nélkül 170.—, extrakivitel 250.—, vászonnal 350.—, extrakivitelben 430 lej beküldése ellenében legszolidabban szállít nagyban is: **Weisz Kálmán Oradea-Mare (Nagyvárad), Nagypiac-tér 10**

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár
PÉCHY ÉS TÁRSA ! Készíti a legszebb tükroket és butor-üvegeket minden méretben és mennyiségben! Kérjen árajánlatot
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Kabát és kosztüm legújabb divat szerinti készítését jutányosan vállalom a Kintzi-utca 2 sz. alá áttelepítet női divatszalonomban. A n. é. közönség további szives pártfogását kérem. 1418
Dávidovics Mór

BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON
M. Embiricos & Co.
BUCUREȘTI, STRADAPARIS No. 1.
Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszöskkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztégár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:
A „CONSTANTINOPLÉ” luxuszöszös indul 1923 július hó 4-én
A „KING ALEXANDER” luxuszöszös indul 1923 augusztus 4-én
A „CONSTANTINOPLÉ” luxuszöszös indul 1923 szeptember 4-én

Kajutok, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.
M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

Fabre Line
FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG
Constanța-Newyork
közvetlen hajójáratok minden hónapban. Átszállás nélkül. — Csak egy vízum (az amerikai) szükséges. Augusztus 1-től rendes hajójáratok
Constanța—Jaffa (Palesztina) és Marseille között.
Rendkívül kedvező feltételek. — Felvilágosításokat nyújt, prospektusokkal és hajójeggyel szolgál a
FABRE LINE S. A. R.
BUCUREȘTI, PASÁG, COMOEDIA

Legközelebb indulnak:
„Madonna” július 9-én
„Braga” augusztus 9-én
„Canada” szept. 9-én

Reclama 3013

1923 július 4
-A
román, magyar és árban kaphatók:
GA
Telefon 8-84
COMP.
villamosvilági-üzlet Str. (tem-n.) 2 Novac (ca)
nyek, callárok, mindennemű nagy raktára.
nyek át készítményem. nyeni-tér 13. sz.
Endetall
Min denféle poharak, demyonok, palackok, legelőnyösebben
JOSNÁL
39, Telefon 954.
ezések asztalosműhelyén szerezhetők be utca 92
Kénsav
ermékek, Meister tételben érkeztek
Imi R.-T.
eskedés engros és ia (Deák F.-u.) 42

APRÓHIRDETESEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szöglet. Jellegű hirdetésekre semmiféle felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vicceltek a hívást címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetések díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Fiatál bórkereskedő segédet keresünk
azonnali belépésre. Csakis elsőrangú bizonyítványokkal bírók pályázzanak. Román nyelvismeret megkívánatik. Fizetési igényeket feltüntetendő ajánlatokat a kiadóhivatal „Börszakma” jellege alatt továbbít

Elsőserénim belvárosi két szoba és mellékhelyiségekből álló lakásonkat külvárosi kertes lakással. Választ „Ráfizetek” jellegére a kiadóba kérek.

Kereskedelmi és ipari nyomtatványokat:
körleveleket
cégekártyát
levélpapírokat
számlát

legolcsóbb árban feltűnően elegáns kivitelben készíti a Kadíma Nyomda Rt.

„Remington” irógép használható állapotban 6000 lejért eladó. Alkalmazható. Érdeklődni lehet a kiadóhivatalban.

Schadchen, kik jobb vallásos családokban bejáratosak (esetleg cseh-szlovákiai összeköttetéssel), kéretnek címüket közölni „Művelt kereskedő” jellegére a kiadóhivatalba. 5824

Épületüvegezés, képeretezés,
kályhái, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblaüveg, lámpaárak és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési forrás
Ausländer Rudolfnál
Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.
Engros! Endetail!

10.000 zsák márványgolyó érkezett 1358
Eisenstädter Fülöp és Tsa
cégek Cluj, str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13. Gummi labda, gyermekkosci, nürnbergi és galanterie cikkek nagyban is állandóan kaphatók.

Elköltözés miatt

teljesen új keményfából készült modern hálószoba berendezés, konyhabutorzat
eladó
Cím a kiadóban

Teljes antikszoba berendezés, könyvszekrény vitrin, íróasztal, óra eladók; (4 7-ig) Majális-u. 27. 5814

Ügyes üvegeségéd, ki az épületüvegezésben teljesen jártas, angusztus 1-re felvétetik. Ábrahám és Schwartz cégnél, Hát-szeg. 5822

Gyógynövényeket
kőrisbogarát és anyarozsót vásárol a „HERBA” vállalat, Cluj, Strada N. Iorga 2. 1562

Zsupszalmát keresünk nagyob mennyiségben megvételre. Ajánlatokat Östreichert Tóbiás Satu-Mare címre kérünk. Ferencvölgyi tőzeggár rt. 5826

Irodai teendőket jártas kisasszonyt v. fiatalembert keresek. Lisztraktár, Str. Reg. Maria 38. szám. 5828

Figyelem a nagy vásárló sarkára!
A címre figyeljen

Aranyat, platinát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísz tárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Szardínia
300 és 360, új vágású, friss, tartós áru
Citrom
„Roland” 1/8, 1/6, portugál áru
Szardellagyűrű
(ringli) 1/10, 1/8, 1/6, 1/4, 1/2. „Patria” olasz gyártmány Szardella-paszták
LÉB FIVÉREK CLUJ
Piața Mihai Viteazul (Széchenyi-tér) 8.

Telefon inter-urban: 2-13 ELSŐ ERDÉLYRÉSZI
Sürgőnycim: Juvaere Cluj

ÉKSZERÁRUGYÁR
Cluj-Kolozsvár, Cal. Regele Ferdinand (v. Wesselényi-u.) 19

Van szerencsénk t. vevőinket értesíteni, hogy gyár és irodahelyiségeinket
Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-u.) 19 sz.

alatti saját telepünkre helyeztük át.
Kérjük nb. megbízásaikkal továbbra is felkeresni, melyeket most még fokozottabb pontossággal teljesítünk. Lloyd 607 1368

első és legnagyobb francia hajóstársaság
Luxuszgőzösök
Newyork, Cuba, Mexico-ba stb.
Bukarest, Páris, Havre
utvonalon át

Vezérképviselőt Nagyrománia részére:
ADOLF SALOMON FIA
Bukarest, strada Paris No. 14

Legnagyobb kényelem, gyors utazás, kitűnő ellátás, elsőrangú kiszolgálás, külön kajuttok. Lloyd 1637 1541

Agyag és Vegyipari Rt. Szatmár
Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. **Vesz:** csontot, száraz és vizes huslást, nyers és olvasztott fagygyut

Üzletáthelyezés
Moskovits Rózsika
(Au bon Marche) szalonját
Wesselényi M.-utca 3.
szám alá, az udvarba helyezte át

LIPGSEI BEVÁSÁRLÁSI UTAMRÓL MEGÉRKEZTEM!
Szörmékben állandó nagy raktár. Sportkabátokban és bundákban legújabb modellek
S. EISENSTÄDTER
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 2. szám
No tévosszo össze cégemet!

Krébsz J.
börönd és sportcikkek árúgyára
Cluj, Str. Regele Ferdinand 77.
Gyár: Strada Bucovina 4 szám.

GYÁRT: Utazó bőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb. stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

„TACÁMUL”
EZÜSTARUGYAR
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu volt Petőfi-utca 3
Ezüstöt a legmagasabb áron vesz!
Gyárt evőeszközöket, dísz tárgyakat csak viszonteladókna
Telefon 4-82. Sürgőnycim: Tacámul Cluj

SZERKESZTŐ: HIVATALOS
Cluj, Kolozsvár, L. Pop (v. Brassay-utca) 10 szám.
Telefon: 4-82
és kiadó: Zs. N. Székely
A kézirat szerkesztéséért felelős: Zs. N. Székely
Cluj-Kolozsvár, L. Pop (v. Brassay-utca) 10 szám.
Megjegyzés: A... utáni har... ezt is. N... sünket, magunkb... meglepeté... és elnyom... folytatása... sovinizmu... vallási k... szerzett k... met, hisz... tük magu... tunk, hog... lojális ma... türelmetle... rendszer n... nek, ami... nem szolg... érdekeit, a... az állam é...
A m... kormány... Egyetlen... fosztja me... gétől. A... érvénnyel... középiskola... jelenti, hog... hatnak ki... kormány... rendelet ho... igazgatóság... szóra így b... Dir. Reg. a... 3996-19...
Van... hogy a kö... 1923. jún... liceumától... vonja a n... Egy... azt is, ho... előadás n... tanyelvét...
Ime a... delmekkel é... láli fölött, a... ságával küll... is, hogy nin... egyszerűen t... egy szóval i... tatlan hatás... rint a nagy... umok igazga... rendeletet k... iskolák lelke... büntetést me... lat, vád és... miniszter a... tartotta szük... tok vezették... hogy ilyen s... népi kisebbsé...
A kor... ujjongva jele... zal indokolja... kolákban a... nevelték az...